MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon 22592 : Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VIII. Núm. 371 - Barcelona, dijous, 26 març 1936

Si voleu veure: un **Charlot** dels temps antics, un **Walt Disney** inèdit i un gran film d'**Elisabeth Bergner,** assistiu a la sessió «Mirador» de dilluns que ve

(LOCALITATS, A «MIRADOR» I AL COLISEUM)

BIBLIOTECA P. ARANA

Música ornitològica

Si tinguéssim la gran sort d'ésser tan ornitòlegs com el nostre tan estimat com admirat amic el poeta Josep Maria de Sagarra, que com els arbres, que és allí on nia, neix i canta la música ornitològica, és fort per la fusta i tendre per la saba, podríem parlar de tots els ocells del món, sort n'hi hagués. Ara, per de prompte, limitant-nos als del nostre país, només podem parlar dels que bonament coneixem i encara només del cant, perquè els pocs que coneixem els coneixem més d'oïdes que de vista, escoltant-los quan anem a passeig o des de la finestra de la nostra cambra que dóna al nostre modest jardí i sobretot als esplèndids jardins de Can Par i de Can Gausa, els nostres estimats amics i veïns, que ornats d'ornitologia ens fan el gran favor d'ofrenar-nos la semblança d'una magnífica continuació del nostre, acompanyant-nos els ulls fins a les muntanyes que limiten el fons del paisatge.

Futurs músics

No coneixent la vida i miracles dels ocells, que només sabem que s'eixuguen el bec allí on posen els peus, ni els sistemes que els fan ocells de pas quan no són ocells de gàbia, com ho coneix l'amic Sagarra, només podem dir que de la mateixa manera que matem estones dedicades a la música, fent cantar els músics morts a la caixa del piano com si fos la caixa de morts i les tecles les dents de la calavera, les cançons que van deixar penjades a les cordes del silenci del pentagrama, també dediquem estones a escoltar el cant dels ocells, posats a les branques dels arbres com les notes al pentagrama o tancats a la gàbia que també sembla feta de pentagrames perquè els ocells s'hi veuen cantant, saltant i ballant com les notes entre les cinc ratlles de la solfa.

Hem reparat que entre els ocells hi ha en primer lloc els solistes que canten la cançó que han après dels seus pares, que va de pares a fills, anant pel món o tancats a la gàbia, quan l'enamorat del cant els tanca, assegurant-los el panís, bufant-los cada dia a la mateixa hora l'escaiola del calaix de la menjadora perquè salti la pellofa i quedi el gra, canviant-los l'aigua de l'abeurador, fent-los titit perquè ells li responguin tit i fent-los xuclets com si els fes petons al revés, girant-los com una mitja.

Des del rossinyol a la cadernera, passant pel passerell que és el que té més passades al cant, sense oblidar els canaris que ja neixen, viuen i moren a les cases, com nosaltres els qui tenim por de morir vestits, podríem esmentar mant ocell dels que canten independentment dels altres, tant dels passavolants que tenen per gàbia els boscos i els jardins, com dels engabiats que tenen la gàbia per boscos i jardins, que només escolten els altres per veure qui canta més fort i quin pot eixordar l'altre.

No oblidem el major solista de l'ornitologia, en cant i en tamany, que encara que el cant que fa només té quatre notes comptades, justes i cabals, ha servit, serveix i servirà per inspirar el toc de clarí dels homes. Es el gall, que cantant al galliner sense moure's de terra sembla que canti al cel. Cantant a la matinada, com l'alosa, ningú no diria que aquell cant de clarí de la claror surt de la fosca del corral. En el cant del gall que, quan canta de més alt, és des del barrot del galliner, l'orella escolta més el cel que la terra. En oir-lo a punta de dia, tothom diria que el que canta no és el gall del fons del corral de les cases, sinó el gall de ferro del penell del campanar que vola per l'aire giravoltant amb el vent, que daurat pel primer raig de llum

solta un cant de rovell,

com diu inspiradament el nostre també estimat i admirat amic el poeta Soler Godes, fusta i saba de València, en el seu llibre de les meravelles dedicades al cel blau de la seva terra, enlluernadora com les seves poesies.

Toc de clarí rovellat per la rosada, el cant del gall, que quan es responen els uns als altres arriba fins a l'horitzó, només pot ésser posat al costat del de la gallina, que amb el cloqueig, avisant que ha post l'ou, fa ressonar l'alegria d'haver nascut un nou ésser. Si el cant del gall canta el naixement del dia, la gallina canta el naixement del qui neix per cantar-lo. Aquesta femella, única de les que nosaltres sabem que canti — potser En Segarra ens en diria d'altres —, ha trobat l'himne ornitològic a la vida, que cap mascle dels qui tenen la femella muda no ha pogut trobar, fora d'un ocell que no sabem quin és ni l'hem vist mai, que suposem que és el mascle, que per cert, mentre escrivim aquestes ratlles, com canyes de gàbia perquè s'hi posin els ocells, ha vingut un instant a cantar al peu de la nostra finestra, com si sabent que parlàvem de música ornitològica ens vingués a recordar que el tinguéssim present en les nostres oracions, que fa, nota per nota, exactament el mateix cloqueig de la gallina, sinó que en lloc de fer-lo amb veu de contralt com les esposes dels galls, el fa amb veu de tiple, fins al punt d'arribar a fer xisclets com una rata. Ho preguntarem a En Sagarra.

N'hi ha d'altres que essent solistes només fan una sola nota, com si portessin el compàs dels altres i fessin l'acompanyament de la música ornitològica, com el mussol que canta de nits com si anés mantenint el ritme dels qui canten de dia. N'hi ha uns altres que també només tenen una nota, que En Sagarra no en deu conèixer d'altres, que sembla que facin petons, perquè la nota que fan té tot l'esclat d'un bes. Nosaltres no sabem quins són, perquè hem oït els petons sense veure l'ocell, com el qui sent els besos sense veure els enamorats. N'hi ha d'altres que sembla que se'n riguin, com les garses i sobretot com el gaig, que en la soledat dels boscos es riu dels qui passen i dels qui no passen. N'hi ha d'altres que criden, com, encara que no sigui del país, el paó reial, que és el rei del crit, que ha trobat el crit dels jardins, tal com ha trobat el vestit per fer-hi estada, al revés del rossinyol que hi canta vestit d'estar per casa com si cantés a l'hort. El paó reial, com els jardins, tot l'any va vestit de les festes, i el rossinyol, com les hortes i les vores del riu, tot l'any va vestit de cada dia, tal com els jardiners, que esporguen els jardins com si els tallessin la barba i els cabells, van vestits d'hortolans.

FRANCESC PUJOLS

(*Segueix a la pàgina* 8.)

Els Dijous — Blancs

A la vila costera, la nit ha entrat a galop de la garbinada: rebufa tan profundament que sembla que socavi la terra i la llenci en erupció volcànica, mentre les persianes grinyolen tot escarnint el miol dels gats. Feia dies que la mar havia trasmudat el blau pel verd i ningú no n'esperava res de bo, al punt que els sardinals eren suspesos i les barques reposaven dalt del passeig de les palmeres suara escabellades. Dintre les cases baixes, tothom tenia l'ànima penjant d'un fil i anava repetint com una lletania:

—Aquest vent s'ho emportarà tot!

Per això fou gran la sorpresa quan, a trenc d'alba, es veieren dos gussis dansant una mena de rigodons. La gent eixia a les finestres fent senyal que tornessin els bressols perduts en la llunyania, encara que sabent per endavant la inutilitat del voleiar dels mocadors. L'escenografia de l'ex-vot adquiria els elements imprescindibles: onades amb cresta, ruixims, remolins, xucladors i algum llamp escadusser. De sobte, aparegué el més important: l'horitzó s'esquinçà en llargues llenques i s'encengué una aurèola radiant, dintre la qual cadascú collocà una imatge al seu gust.

Com que les petites embarcacions s'apropaven a grans balanceigs, els cabrestants començaren a funcionar a l'impuls de grumets i vellards a peus nus, mentre les travesses enseuades oferien, sollícites, els lloms per a fer-hi lliscar les quilles. Si els agosarats mariners no duien un fruit proporcionat a llur esforç, no es podia dir tampoc que havien perdut miserablement el temps. Els pescadors de canya, dejuns de sentir-se picar l'ham una bona temporada, esguardaven, amb certa enveja, els coves refulgents i preguntaven:

—Que ho encantareu?

Les peixeteres advocaven perquè aquelles escórpores i aquells serrans i rogers fossin subhastats el matí mateix, mentre els homes de la barca feien el ronsa i no acabaven de decidir-se si ho tirarien o no a les geladores per a valorar-ho més l'endemà. El secret, però, eren les sípies, pesant almenys quatre terces cadascuna, que romanien celades sota el banc. Tot i essent diumenge, l'amo del restaurant de nom pompós no s'havia mogut gota, però esperant, esperant, arribà el tren de les nou amb colles de forasters i l'avís de compra en massa no trigà ni cinc minuts a atrapar la platja.

Unes noies que la vigília havien observat el dia blanc (llet i patates bullides) es prometien una «sarsuela» suculent i, un cop recorregut el circuit estival enyorat, volgueren ésser de les primeres a ocupar una taula de la terrassa exultant de sol. Allà, el mosso els assabentà que havia fet un hivern deliciós i que era una llàstima que això no es propagués força, perquè s'hi estava millor que a l'estiu. El metge del poble en veure tantes persones lliurades a l'helioteràpia, pronuncià, altes veus, un elogi del clima local i, d'amagat, blasmà les condicions de la naturalesa oberta: —La prefereix a través d'una tela de Sisquella...

Els pocs estrangers residents també marcejaven: al volt d'un diminut quiosc de diaris retolat «Journaux-Zeitungen-Newspapers», discutien sobre la remilitarització de Renània, les creixents dificultats econòmiques del Führer i la possibilitat de retirar l'artilleria pesada de la riba esquerra del Rin, però en passar unes xicotes amb faldilla-pantalon, pararen en sec:

—Ah, les belles écuyères! — *sospirà un minyó belga.*

—Vous faites erreur—*contestà l'oficinista de l'Atracció de Forasters*—, ce sont, simplement, des femmes d'esprit, qui vont jouer une pièce de Cocteau!

S.

MIRADOR INDISCRET

El mateix elogi

Quan el senyor España va ésser detingut i portat a l'*Uruguay*, setmanes després del 6 d'octubre, tots els «embarcats», pertanyents a la Corporació municipal o al govern de la Generalitat, li feren el buit fins al punt de no saludar-lo. La seva història abans i després d'aquella data el feia considerar com un home que sap nedar i guardar la roba, hàbil a acomodar-se a la situació dominant.

Però qui se'n recorda ara de tot això? El senyor España ha passat a ésser conseller de Governació. Ningú no sap ben bé per què, però dels llavis de tothom surt l'elogi tantes vegades prodigat quan un home sap moure's en els medis governamentals:

—Es un home molt llest...

Es la mateixa qualitat que tant de temps s'ha adjudicat al senyor Pich i Pon.

Socialisme i diplomàcia

El comte de Welzeck, que fins ara ha estat ambaixador d'Alemanya a Madrid, fou collocat en un sopar diplomàtic al costat de la senyora Largo Caballero.

La conversa entre l'aristòcrata i la proletària no tingué res de particular fins que fou servit un determinat plat. La senyora Largo Caballero va dir a l'ambaixador:

—No en menja més d'aquest plat?

—No.

—Ho trobo estrany.

Signes visibles, en el rostre de l'ambaixador, de gran estranyesa.

—Veurà—va dir la senyora del ministre del Treball—. Fa alguns anys vostè era agregat a l'ambaixada alemanya i jo cuinera d'un hotel en què vostè vivia. I com que llavors li agradava tant aquest plat!

Quantitat i qualitat

En una penya de l'Ateneu es parlava d'incompatibilitats polítiques.

—Crec—deia un dels concurrents—que el senyor Tal optarà al cap i a la fi per ésser diputat. Preferirà la qualitat de diputat...

—La quantitat de diputat—féu, ràpid, Rossend Llates.

El que no passarà mai a cap ex-governant radical

El dimecres anterior a l'arribada a Barcelona, el Govern de la Generalitat es trobava al hall del Palace conversant amb diversos amics.

El tema principal de la conversa era la fixació de la data de retorn dels exiliats a Catalunya. D'entre tots ells, el que manifestava un desig més visible d'accelerar el retorn era el comandant Pérez Farràs.

Al dia següent, quan ja s'havia acordat que l'arribada tindria lloc en diumenge, Pérez Farràs va explotar:

—Doncs jo, encara que sigui tot sol, me'n vaig a Barcelona!

El president Companys va agafar a part el comandant i li va demanar els motius de la seva urgència.

—Però, president!—va fer-li—. Aquest hotel és caríssim... Jo ja he fet net...

El senyor Companys, abraçant-lo, va fer-li per resposta:

—I us creieu que cap de nosaltres té amb què pagar?

La gran carrera

El Jesús Ulled, *Jesusín*, com tots els bons radicals, va conèixer, en els seus començaments de vida pública, allò que els castissos de la vella guàrdia de Don Ale en diuen *pasar hambre*, i no de justícia, sinó de pa amb botifarra.

Després, ja van venir temps millors, i des de la proclamació de la República encara més. Ulled posà el seu estómac a l'hora. Esmorzava, dinava i sopava, i de vegades feia ressopó i tot. La regularització de les funcions d'una víscera tan essencial el convertí en un home important. Això motivà que gradualment s'allunyés d'aquells de la vella guàrdia que encara no havien posat a to el seu estómac.

Un dia, dos supervivents de l'esmentada guàrdia trobaren Jesusín pel carrer i el saludaren amb aquell «Salut i república!» de ritual. Ulled, tot protegint-se instintivament amb el braç la butxaca interior de l'americana, els digué:

—*Perdonad que no os atienda más, pero estoy muy ocupado. Me voy a comer.*

I seguidament girà cua.

Un dels supervivents exclamà amb admiració:

—Quina carrerassa que ha fet aquest Jesusín! Ja ho veus, menja i tot!

Bona revolució

Una caravana de turistes anglesos es trobava darrerament a Granada, i precisament el dia que va haver-hi serioses alteracions de l'ordre públic, els turistes forfetaris havien de sortir cap a una altra població.

—Què fer?—es preguntaven els cornacs de l'expedició. Fer-los quedar alterava tota l'organització, amb el perill de fer assistir els turistes a un espectacle ben antiturístic. Fer-los marxar era exposar-se que pel camí de l'hotel a l'estació ocorregués algun incident desagradable.

Tot comptat i debatut, s'optà per aquesta darrera solució. I un autocar carregat d'anglesos ignorants de les deliberacions anteriors i de llur motiu, enfilà la ruta de l'estació. En un carrer principal de Granada, el vehicle es topà amb una manifestació que venia de cara. Pancartes, rètols, punys enlaire. Ja hi som!

Un cornac baixà a parlamentar. Els caps de la manifestació, deferents, obriren pas a l'autocar, que començà a avançar a poc a poc entremig de la gentada atapeïda. Tot d'una, un manifestant, no se sap per què, aplaudí. Els anglesos, corresponent-hi, saludaren. L'ovació fou aleshores indescriptible. L'autocar es veié obligat a passar sota una pancarta demanant l'amnistia o el repartiment dels latifundis. Els turistes prenien fotografies.

Després, arribats a la ciutat següent de l'itinerari, hom explicà als turistes que havien vist un episodi revolucionari, i que aquella gent tan cordial anava a cremar alguna església.

No sols no s'ho volgueren acabar de creure, sinó que demanaren per tornar a Granada.

Un cooperador

Entre els que s'han quedat en terra, hi ha el conegut propagandista esquerrà Josep Boget. L'home no es sap avenir que encara no li hagin donat cap càrrec, quan d'altres, amb menys mèrits que ell, s'han encimbellat magníficament:

—I tan ben preparat com estic! Si vinguéssiu a casa meva, veuríeu unes rastelleres de llibres impressionants i, a cada llibre, anotacions i acotacions, perquè jo, sabeu, no paro d'anotar i acotar: me'n faig un tip!

—Realment, sí que és llàstima que encara no s'hagi pensat en vós. Però, a quin càrrec aspireu?

—Jo, francament, tiro per cap de Cooperació...

—Es comprèn, es comprèn...

Antípodes

Als passadissos del Congrés, Maurín topa amb el seu quasi correligionari José Díaz i li allarga la mà, però el comunista oficial repelleix el dissident:

—*Apártate, apártate, servidor de la burguesía, juguete del capitalismo soslayador de la causa, que mientras exista un rayo de luz no podrás estrechar la mano de Pepe Díaz!*

En Maurín encara veu visions.

Influències

D'ençà que l'alcalde senyor Carles Pi i Sunyer ocupa la seva residència de Montjuïc per tal d'aprofitar millor el temps, que els jardins dels voltants del Palau de Projeccions semblen més ben cuidats i els guàrdies més polits. Fins el seu secretari particular, senyor Pere Grasses, ha bescanviat el seu rictus sever per un somriure dolç i ha introduït un parell de reverències al seu salut. L'altre dia creuà amb un vilafranquí que, adonant-se del canvi, s'inclinà, tot dient:

—Versallesc!

Esgarriacries

A desgrat de la forta contribució que representen per als monàrquics espanyols les freqüents esposalles dels fills del Borbó, el fantàstic prometatge de l'ex-infanta Cristina i el rei d'Anglaterra havia produït, no solament entre els rengles netament dinàstics, sinó àdhuc entre les mateixes japs, una joia desbordant.

Tot d'una, però, han aparegut les cares llargues:

—*La cosa se ha embrollado*—exclamava la senyora de Delàs—, *porque a mí nadie me quita de la cabeza que la visita de Barcia a Eduardo VIII es para exhibirle el mandil!*

—Què faries, gran Frederic, en aquesta ocasió?
—Penjar-te!

(c) Ministerio de Cultura 2006

CORONES A L'AGUAIT

La República és de bona jeia

Sempre hem cregut que la millor manera de fruir i fins d'aprofitar els lleures és fer de badoc. Sense cap mena de dubte, hom pot assegurar que el ciutadà propens a una badoqueria cívica, que val tant com dir intelligent, descobreix un munt de coses interessants en diferents ordres. Si més no, xocants i sorprenents per llur to cridaner i descordat. Sobretot si es tracta d'una ciutat com Barcelona, on en els carrers batega com una anarquia decorativa que en fa camp abonat per a la crítica i per a un seguici de reflexions mantes vegades encetades i exposades en les columnes de la premsa amb aquell plausible afany — altrament poc reeixit—de fer remarcar el desori a aquells que semblen els indicats a esmenar-ho.

Així el vianant dels nostres carrers i places fa temps que en veu una de bona.

Com descobriment no ho és. Nou, per dir nou, tampoc. Però els darrers esdeveniments polítics li han donat, o millor dit redonat, un halo d'actualitat. El detall del qual anem a parlar és un bon xic irritant i fins obsessionant, degut a l'abundosa profusió amb què apareix en els edificis públics i administracions importants.

Anem al gra en els seus orígens. En el dia històric del 14 d'abril de l'any 31 la gent que celebraven la instauració de la República fent voleiar banderes i pancartes pels carrers iniciaren una protesta eloqüent, contundent i expeditiva contra les llunes i altres vidres de les cases de certs comerciants que com a màxim reclam havien retolat sobre llur fatxada la condició de proveïdors de la casa reial. Abans d'aquella data aquell reclam devia tenir quelcom d'utilitari, de productiu o senzillament de to, a jutjar per la gran quantitat de botiguers, fabricants de mitjons i de naips, armers, turronaires, etc., que anunciaven amb daurat brillant sota d'una corona borbònica aquells honorables proveïments de mitjons, torrons o paraigües a S. M.

En aquest ram de la propaganda comercial ningú no podrà negar-nos que la casa reial hagué de passar per tot. Fins per la propaganda turística de cara a la indústria hotelera i anexes, com casinos, balnearis i platges de nom sonat.

Ben entès, que el títol de proveïdor provenia, en la majoria de casos, del suposat i gratuit dret adquirit en un obsequi innocent i desapercebut, tramès a la bona de Déu al Palau de Madrid o de Pedralbes, o bé posat en mans del Borbó o de la seva decantada muller entre el discurs emocionat d'un batlle forà de qualsevol cap de partit judicial i la tremolosa «dècima» de l'alumna més eixerida de l'escola nacional de les localitats que travessaven quan anaven a provar carreteres i a visitar la indústria, la ramaderia i les institucions benèfiques més meritòries del país. Així passava que de retorn d'una excursió a la plana de Vic, a la majordomia de Pedralbes ploguessin llonganisses; el dia que anaven pel Maresme, a Arenys, un abrandat monàrquic granger i expert avicultor els carregava en un dels cotxes de l'escolta un parell de capons, pura raça Prat, i una lloca ponedora per a les infantes, embolicada en una lligassa de la bandera bicolor amb la conseqüent dedicatòria; d'una visita a Badalona en venien plens d'aiguardent i d'anisats.

Allò de proveïdor de l'amo del país feia un cert efecte a una certa gent que ignoraven, naturalment, d'allà on venia el títol. Les proves en són que no hi hagué vinater conscienciós que no li fes ofrena del primer litre d'una nova marca. Les grans productores de conyac nacional encapçalaven les etiquetes i el paper de cartes amb la mateixa lletania.

No existí fabricant d'anisats que no trametés, en artística ampolla de cristall tallat, del seu olorós producte a les llavors anomenades egrègies persones. Una gran destilleria badalonina, creadora d'una marca que ja ha donat la volta al món, ideà per a finalitats de l'expansió comercial un vast pla d'obsequis a tots els caps d'Estat de les inquietes repúbliques sudamericanes. Un dels millors artesans del vidre de casa nostra fou encarregat de la feina de concebre les ampolles, les quals en nombre reduït partiren cap a Amèrica emportant-se la representació més nectariana de l'aiguardent nacional.

Doncs bé. El joc d'ampolles de cristall treballat, amb el seu apreciat contingut, portava tan mala astrugància que tan punt el representant iniciava les primeres gestions per tal de fer arribar l'obsequi amb un màximum d'expectació al dictador de torn, arribava un daltabaix d'aquells que sovintegen en aquelles latituds. Per assassinat, revolució, cop d'Estat, dimissió, mort natural o violenta, no hi hagué cap salvador de pàtries que pogués arribar a rebre el valuós flascó. I els flascons anaven gravats amb els monogrames presidencials, la qual cosa vol dir que quedaven inutilitzats per a fer-ne ofrena al victoriós successor.

Atuïts, guardaren les ampolles, no sense, però, aprofitar encara la darrera, que inevitablement s'havia dedicat al rei Alfons.

«Serà l'única que ens servirà», deien resignats; però vetací que això passava per allà el dia 9 d'abril de 1931. I heus ací que tampoc arribà al destinatari. La sola flaire acabà també amb la monarquia. Ja no hi havia dubte: els flascons de luxe estaven com embruixats.

Avui romanen en un recó de magatzem. Els dependents en passar per davant no obliden mai de donar-hi una llambregada i, per neutralitzar el malefici, discretament toquen fusta.

Però tornem al gra. El poble escridassava. Els industrials, els comerciants, els botiguers es precipitaren a raspar daurats i títols de proveïdor que en aquella hora sonaven com un mot gruixut. Alguns, per manca de temps i per evitar trencadissa, taparen rètols amb papers o bé amb retalls de tapisseries. El pànic s'escorria com un regueró de pólvora per l'ex-carrer de Fernando. En aquella via, tothom qui més qui menys n'era perjudicat. Des del mestre armer al capeller de gran estil. Del sastre d'estoles al mecànic d'encenedors. Gairebé tothom tenia la fallera d'haver proveït alguna cosa. Els protestataris hi tingueren molta feina.

Les cases productores de conyac hagueren de foradar ràpidament a cops d'encuny les etiquetes per tal d'aprofitar impresos. I un conegut escumós del país canvià el decorat de les ampolles. Al cap d'un temps un faune libidinós espremia un gotim de raim en el lloc de la corona.

Corones tapades o desfigurades d'edificis barcelonins

Als edificis oficials, a les grans companyies, a les corporacions, es plantejava el mateix problema. Ells no subministraven res. Però, en canvi, servien. Les fatxades estaven plenes d'escuts tocats de la corona reial, bombada, opulent, optimista.

Calia esborrar, gratar, enderrocar. Però no feren res d'això. Els senyors administradors, presidents, comandants, delegats i secretaris s'havien posat a la parla amb les respectives juntes, consells i comitès i havien acordat tapar. Tapar solament.

Fa cinc anys. La República s'ha consolidat dues vegades. Doncs bé: a Barcelona totes aquelles corones dels edificis públics continuen igual. En el mateix estat provisori. Provisionalment tapades.

N'hi ha certament de tapades amb molta gràcia i habilitat. Un si és no és definitiu. Però un amagat no serà mai un desaparegut. D'altres, però, estan tapades amb manifesta mala fe, prevaricació, alevosia i ens atreviríem a dir amb nocturnitat i tot.

Amb cinc anys hi ha hagut un espai de temps suficient perquè un mestre picapedrer hi hagi donat quatre cops de mall mercenaris i un altre mestre paleta hagi pogut convertir la forma de gorra de cop de la corona reial en qualsevol altre estri més adient i més en concordància amb el règim actual. Però el criteri que presidí l'ordre general de tapament de corones fou, sens dubte, el de respectar una interinitat pròpia de tot període constituent, i la feina s'encarrega, segons els casos, al fuster, al guixaire i al drapaire.

Avui, que ja fa una estona que vàrem clausurar les Constituents i després d'aquest recent 16 de febrer, per no citar altres dates plenes de significació del calendari republicà, podem admirar encara en la fatxada, entre hotelera i ferroviària, de la Junta d'Obres del nostre Port un magnífic i inenarrable caixó en forma de portadora quadrada que, en amagar tan «visiblement» i protegir tan acuradament la corona reial sobre l'escut espanyol, sembla anunciar una restauració propera. Quant a l'efecte decoratiu del caixó encastat a la fatxada, cal veure'l.

Prop d'aquesta corona tan alerta n'hi ha una altra. Bona de bo de bo. Un escut remata la fatxada de l'estació de mercaderies i damunt hom hi pot veure el caixó fent de colofó al conjunt. Perquè fos més bonic, el pintaren d'un verd granota entendridor, i així com el caixó vei presenta la forma d'una piràmide truncada com les emprades en els circs per fer de base als elefants violoncellistes, aquest, de reduïdes proporcions, sembla talment una capsa màgica d'aquelles utilitzades pels illusionistes fins quan emplaçats a primer terme i precedits d'un retoc de timbal s'arromanguen els punys del frac, fiquen la mà dintre i n'extreuen somrients una síndria, un parell d'oques, un gosset faldiller, una manguera de bomber i una criatura de bolquers.

Pels volts de la Comandància Militar, vulgarment Capitania, hom pot veure la corona tipus gibrell. La forma d'un tan vulgar com poc bellicós atuell de safareig el veureu fent de complement a un escut molt sobri de Castella al bell mig de les banderes de Bailén i Campo Santo.

L'exèrcit ho ha resolt millor. El guix omple bé els buits i tapa tots els relleus. Les corones s'han convertit en matons pairals, monacals i consentits. Bastaria, però, gratar un xic perquè tornessin a lluir les esplendors d'allò que el guix amaga.

A Correus era de ferro i en desarmar-la hi deixaren la carcassa, la qual cosa no n'ha tret la silueta. Fins sembla estilitzada.

I, finalment, n'hi ha de tapades amb un drap. Més interinitat encara?

Ja sabem que algú ens dirà que els edificis de la República Francesa estan plens de símbols del regnat dels Lluïsos, de la N napoleònica, de les branques de llorer del Segon Imperi. Estem d'acord. Però sota aquests vestigis de règims passats, el respecte dels quals està basat en un interès històric, hom veu amb caràcters molt clars i de relleu els tres mots lema de la República veïna: Llibertat, Igualtat, Fraternitat.

Corones tapades o desfigurades d'edificis barcelonins

Per a evitar confusions i que ningú no s'equivoqui.

Potser tot plegat no té gaire importància. Però una vegada, en temps del govern provisional i en el cor de Madrid, per haver-se oït una cosa tan poc important com una *Marcha real* enregistrada que sortia d'un balcó, s'assaltaren les redaccions d'alguns diaris i es cremaren els convents de mitja Espanya.

A desgrat d'això cal convenir que la República és de bona jeia.

J. E. BARTRINA

(*Fotos Colomé*)

L'APERITIU

Sobre el teatre popular.— Un senyor que digui: vaig a fer, vaig a finançar, vaig a representar «teatre popular», és un senyor que jo no he entès mai ben bé el que vol dir. I que consti que si aquest senyor s'expressés d'altra manera i digués, per exemple: «Jo vaig a fer un espectacle l'ingrés al qual serà gratuit, o costarà un preu infim de moneda»; o «jo donaré unes representacions en tal teatre, a les quals representacions hi podran anar totes les dones que criïn infants, i mentre dura la representació tindré unes mainaderes disposades a tenir cura de la canalleta, i a més a més als que no mamin se'ls servirà una xocolata de primera i a totes les persones que assisteixin a l'espectacle se'ls donarà un tiquet canviable per uns pantalons en bon estat, un quilo d'arròs o una bomba de can Jorba»; si aquest senyor em parlava així, jo li diria: «Entesos, vostè realment es proposa fer unes representacions de teatre popular.» Però és que quan es parla d'aquesta mena de teatre, l'adjectiu popular no es refereix a la part econòmica de l'espectacle, sinó a la part literària. I en aquest cas, que és el corrent, és quan jo literalment m'hi perdo. Quan em diuen «això és una comèdia popular», o «això és gènere popular», no sé si es riuen de mi o si es riuen del poble. Perquè de teatre *popular* no n'hi ha. De teatre només n'hi ha de dues menes: bo i dolent. Com no hi ha gallina popular, ni arròs popular, ni llonganissa popular. Encara és més: jo no puc concebre un teatre de debò que no sigui popularíssim.

Popularíssim era el teatre grec, com els misteris medievals que es celebraven en les esglésies i en les places dels pobles, com els actuals oficis pompoos de Setmana Santa; popularíssim és el bon teatre anglès del temps d'Isabel, i popularíssim l'excellent teatre espanyol del temps dels Austries, com és popularíssim el teatre de Molière. I és popularíssim perquè és per a tothom i emociona tothom, els potentats i els proletaris, els grans doctors i els analfabets.

Quan jo vivia a Berlín, havia anat moltes vegades a un autèntic teatre popular, que es deia *Volksbühne* (escena del poble), perquè els preus eren baratíssims, i allí no s'hi representava infraliteratura suburbial, sinó les grans obres de totes les èpoques, consagrades per la més rígida exigència.

Quan aquí es parla de teatre popular, no es vol dir res de tot això. Es parla en general d'una literatura que no pot ésser popular de cap manera, per la senzilla raó que és dolenta; es parla d'un teatre que no pot ésser popular, perquè no és teatre. Són coses que si voleu fan fum i fan soroll de teatre, però en realitat només són això: fum i soroll, i encara desagradables.

De la mateixa manera que jo no em fio dels autors que diuen: «Aquesta comèdia que escric només la podran entendre les persones refinades com jo», o «només va dirigida a les senyores que han entrat a la menopausa», o «jo escric exclusivament pels senyors que tenen un capital superior a tres milions de pessetes, perquè els que tenen un cèntim menys ja no em poden entendre»; de la mateixa manera, dic, que no em fio d'aquests autors, tampoc em fio d'aquells que diuen: «jo només escric pel poble; ja sé que els intellectuals em rebentaran l'obra, però el poble, m'enteneu?, el poble de debò quedarà satisfet com un gos amb un os».

Per mi tan ximples són els uns com els altres. Hi ha autor que es pensa que ha escrit una obra sublim; la dóna a un públic popular i no l'entén, o s'hi avorreix o la xiula. No us càpiga cap dubte, és que l'obra és pèssima. Hi ha autor que escriu una obra literàriament infame, però amb un cert soroll de teatre, amb una certa traça i una especial murrieria que fascinen i distreuen positivament un públic diguem-ne popular, per no dir-ne heterogeni, i l'autor es pensa que és realment bo, perquè sap fer «teatre popular». El que ha passat és que el públic ha sentit soroll de teatre, i com que el públic és d'una gran bona fe, ha acceptat el soroll com a una cosa positiva. Si a més a més de soroll, l'autor li hagués donat teatre autèntic, no hi ha dubte que la satisfacció del públic hauria estat encara més intensa.

El que passa és que, desgraciadament, en el nostre país hi ha una gran massa neutra (de rics i pobres) que pateix una incultura grisa i una manca de sensibilitat cròniques. Aquesta massa es deixa arrossegar gregàriament pels explotadors d'aquesta literatura i d'aquest teatre que, per ennoblir-los una mica, en diuen popular. Es evident que aquesta massa acceptaria de més bon grat obres de qualitat superior, però es veu que aquestes obres costen de reeixir, perquè hi ha autors intelligents, que no saben o no volen posar-se al nivell modest, aquell nivell modest que altres autors més hàbils teatralment, però de nulla solvència literària, tenen tan ben mesurat per aconseguir l'èxit.

I passa encara amb l'anomenat *teatre popular* un cas més paradoxal i més absurd que el que passa amb el *teatre selecte*. I que consti que això de *teatre selecte* és la cosa més pedant, més tronada i més cursi que es pugui dir.

El que passa amb el *teatre popular*, o infraliterari, que de tant en tant ens serveixen a tots els teatres de Barcelona, perquè no és sols al Parallel, sinó al Novetats i al Romea i a tot arreu que s'ha explotat el *teatre popular*. El que passa, dic, és que tal espectacle, no és solament celebrat per gent de classe humil ni d'educació primària. No és ni el menestral ni l'obrer els que frueixen amb aquest *teatre popular*. I això és la paradoxa, i aquesta és la tristíssima vergonya. Jo recordo haver vist al Parallel, fa cosa de quatre o cinc anys, un tros d'una obra que resultà l'èxit més gran, l'èxit sense precedents del teatre català, i l'èxit també sense precedents del teatre més de claveguera, més d'analfabetisme i de pornografia vergonyant que jo he vist mai. Doncs bé, en aquesta representació vaig veure-hi no un poble anònim ni una massa de suburbi, sinó senyors i senyores, tots conegudíssims; primers contribuents, amb llurs esposes i llurs filles o amb llurs amors clandestins. Hi havia socis de les entitats polítiques més conservadores—i més pairals!—i socis dels clubs més distingits. Hi havia aquells senyors que rarissimes vegades van a una representació decent de teatre català, i que fan grans escarafalls davant el problema del teatre; aquest problema que no és tal problema.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

(c) Ministerio de Cultura 2006

ALIATS IMPROBABLES

Polònia i Alemanya

Després del gest de Hitler, que exposa Europa a les més greus conseqüències, en mirar un mapa una pregunta se'ns ocorre tot seguit: compta realment Alemanya amb prou força per arrostrar totes les conseqüències del seu gest? Sense parlar de si la seva potencialitat econòmica real li permetria de sostenir una lluita armada (posat que la bogeria collectiva dels europeus ens obliga a admetre la monstruosa possibilitat d'un conflicte), cal encara examinar altres factors fonamentals, factors que sens dubte la seva diplomàcia creia haver resolt favorablement (però són tan lamentables diplomàtics els alemanys, que tant de talent tenen per altres coses...).

El més important d'aquests factors és l'actitud que podrien adoptar els veïns orientals d'Alemanya i particularment Polònia en cas de conflicte armat amb els que té a l'Occident.

En efecte, la situació d'Alemanya en cas de guerra, si — a més dels Soviets — Polònia i Txecoslovàquia, aliades de França, prestaven suport a aquesta, seria encara pitjor que durant la Gran Guerra, quan l'Imperi Austro-Hongarès protegia el seu flanc oriental i meridional en gran part. Des del punt de vista alemany de la preparació d'una guerra calia doncs atreure's almenys un d'aquests veïns, i les mirades de la diplomàcia alemanya es giraren cap a Polònia.

A Alemanya creien justament que se'ls oferia una bona ocasió per aquesta banda. En els últims anys de vida de Pilsudski passà a regentar la cartera d'Estat el senyor Beck — l'actual titular del ministeri —. I Beck era conegut justament per la seva escassa simpatia envers França — conseqüència, segons es rumoreja, de cert desaire que li feren els francesos a París...

Els alemanys es cregueren doncs davant una oportunitat única: la d'atreure's els polonesos. I quina victòria política seria! Polònia, des de la seva reconstitució, havia girat dintre l'òrbita de França. Weygand salvà Polònia en 1920 impedint l'entrada a Varsòvia dels russos i destroçant l'exèrcit bolxevista de Tukhatxevski i Budieni. Polònia i França es troben des d'aleshores unides en íntima aliança, a tal punt que una missió francesa militar i naval és agregada al ministeri polonès de la Defensa nacional per a la millor organització de les forces guerreres de l'estat recent reconstituït. Així França s'encarregava d'instruir els polonesos per a les pròximes lluites europees!

Però l'arribada de Beck vingué a trastornar aquest dolç idilli. L'infidel Beck començà tot seguit a flirtejar amb Alemanya. Els nazis, radiants, s'apressen a aprofitar l'ocasió. I la coloma de la pau germano-polonesa és l'elegant, hàbil i marcial Goering, que tantes proves de la seva sagacitat ve donant al món des de fa tres anys... Ell és el missatger germànic prop dels avorrits polonesos, una de les races inferiors que volten la superioríssima *Deutschtum*. També Beck va a Berlín, però les visites de Goering són més freqüents. Pres de sobtades aficions turístiques, el veiem freqüentar Varsòvia i anar a fer caceres al cèlebre bosc de Bialowicz. Sens dubte aquest distingit personatge ha estat escollit per a la delicada missió tenint en compte les seves elevades dots diplomàtiques i l'oportunitat de què sap fer gala en els seus discursos (encara que de vegades els representants diplomàtics acreditats a Berlín es creuen obligats a protestar després d'una parla seva...). I ara, com per casualitat, en la setmana anterior al cop de teatre de Hitler ens el trobem novament a Polònia, en una cacera...

Potser tornà tot satisfet i pogué garantir als seus companys del govern nazi que per la banda de l'Est no hi havia novetat i que hom podia comptar almenys amb una neutralitat cordial.

Però ara Polònia ens surt amb la declaració taxativa de la seva fidelitat a l'aliança francesa, declaració que no sembla deixar lloc a dubtes respecte a l'actitud que pendria en cas de conflicte. El desencís deu haver estat gros per als nazis.

Es aquest un factor molt important per a la balança política, car afegeix al grup França-Soviets-Petita Entesa un trumfo de primer ordre.

Explicació? Uns quants fets concrets ens la donaran i ens faran compendre com s'havien equivocat els nazis, i l'hàbil Goering el primer, si creien realment comptar amb Polònia...

* * *

Abans que res, cal recordar com s'ha reconstituït aquesta nació en 1918. Tres trossos vingueren a formarla: l'austríac, el rus i el prussià, és a dir, procedents de les nacions que havien efectuat el repartiment del territori polonès en el segle XVIII.

El que havia estat prussià — que és el que ací ens interessa — comprenia una petita part de Silèsia, gran part de la Posnània, part de Pomerània i de la Prússia Oriental. Eren totes regions poblades per polonesos des de temps immemorials, que sempre havien format part de l'Estat polonès i que inútilment havien intentat germanitzar els prussians.

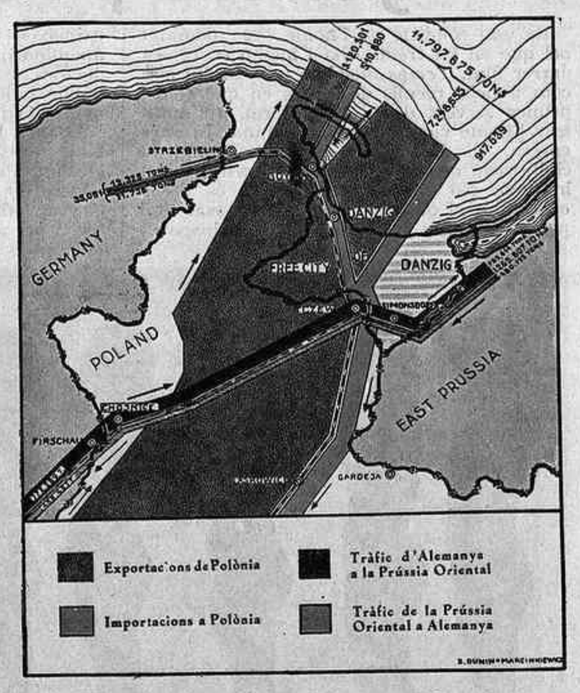

El bescanvi comercial per mar i pel Corredor

I si ens limitem a l'anomenat Corredor Polonès—el Pomorze dels polonesos—veurem que aquest, des de temps immemorial, formava part del territori de Polònia. Vers l'any 1000 els eslaus poblaven totes les terres del Nord de l'Alemanya actual fins a l'Elba. En els segles successius els germans avancen progressivament ver l'Est, però mai no arribaren a preponderar en la zona corresponent a l'actual corredor. Avui els polonesos s'hi troben en la proporció del 90 per cent, per a un nombre total de poc més d'un milió d'habitants. Gràcies a aquest corredor els polonesos tenen accés al mar, amb un litoral de 73 quilòmetres (Alemanya, 1,733). Una dotzena de milions de tones anuals d'importacions i exportacions passen pel corredor de o cap a la resta de Polònia, gràcies als dos ports, el polonès de Gdynia i l'autònom de Danzig.

A través del corredor les comunicacions alemanyes amb la Prússia Oriental es fan amb tota llibertat. Uns tres milions i mig de tones passen anualment en ambdós sentits. Un membre de la direcció dels ferrocarrils alemanys a Koenigsberg, el doctor Holz, en una recent obra seva, deia textualment: «La Prússia Oriental, pel que fa referència al trànsit, ja no és una enclave. Els ferrocarrils del Reich han llançat un pont a través del territori polonès... El trànsit es fa sense que s'hi oposi la més mínima dificultat, és efectuat com si l'administració dels ferrocarrils alemanys encara conservés a les seves mans el tràfic a través del territori polonès... Cal dir que l'administració dels ferrocarrils polonesos s'esforça a mantenir els seus compromisos...»

Perquè es vegi més clar l'estat de la qüestió i es pugui jutjar la tessitura dels dos antagonistes, anem a transcriure literalment les opinions de dos dels millors exponents de cada banda.

Comencem pel polonès. Parla el *Comitè Polonès per a la defensa de la pau i el respecte als tractats*, entitat formada per totes les grans associacions i organitzacions poloneses. En una publicació seva de l'any 1932 diu: «Les demandes revisionistes d'Alemanya es refereixen sobretot a l'anomenat Corredor Polonès, que, segons afirmen els alemanys, ha destruït la unitat política i econòmica d'Alemanya, és un insult per a la grandesa i dignitat de l'Estat alemany i perjudicial per als seus interessos econòmics. Nosaltres hem d'afirmar abans que res que l'anomenat Corredor Polonès no és de cap manera un corredor en el sentit indicat per la propaganda alemanya, no és un tros de terra retallat en territori alemany per assegurar l'accés de Polònia al mar... No és de cap manera un corredor, sinó una ampla província polonesa que des dels inicis de la història de Polònia formà una part constitutiva de la seva terra, que durant llargs anys de domini prussià no sucumbí mai a la desnacionalització i que sobrevisqué per a realitzar la seva unió amb la resta de les terres de la nació polonesa.»

I ara els arguments de l'altra banda. Parla Kurt Trampler, collaborador de l'obra de Karl Haushofer, *Jenseits der Grossmächte (més enllà de les grans potències)*, obra fonamental de la geopolítica alemanya, redactada pels més cèlebres especialistes d'aquesta matèria. Es també del mateix any 1932. Què ens diu Trampler referint-se a Polònia? Escoltem-lo: «D'Alemanya la separa la tendència vital que segueix el Reich vers una revisió de les fronteres del Corredor i de l'Alta Silèsia... A un arranjament dels seus interessos que permeti garantir d'una manera ampla l'existència independent del territori veritablement polonès, només podrà arribar-hi si s'avé a temps a fer una pacífica revisió de límits insostenibles.»

L'amenaça és evident...

Es prou clara la incompatibilitat de les dues posicions? Comprenem ara com és difícil cohonestar la posició pangermanista nazi amb una possible entesa amb Polònia?

En la primera ocasió ha sorgit la vella hostilitat. Si triomfessin a l'Occident els alemanys, no durarien ni deu dies les fronteres actuals de Polònia, per molt que aquesta hagués simpatitzat amb els alemanys!

GONÇAL DE REPARAZ (*fill*)

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Canòdrom Guinardó
CURSES DE LLEBRERS
Tots els dissabtes a la tarda
diumenges i festius matí i tarda
Grans curses de llebrers

Mirant a fora

Venizelos

Com poques altres, la vida de Venizelos podria servir per a una biografia novellada o un film més o menys històric, ara que són de moda.

De totes maneres, si aquesta vida s'escrivís, per poc que l'autor volgués esprémer-la una evidència en sortiria: la desproporció entre tanta activitat i els resultats obtinguts; és a dir, com la de tants altres aventurers, una vida rica en esdeveniments i pobra en resultats. La vida d'un home dotat de qualitats excepcionals, però anullades per la manca d'algunes altres.

Es impossible encabir en poc espai l'agitada història d'aquest home que un any enrera, a les seves velleses, encara es posa al cap d'un moviment revolucionari.

Un fragment dels més interessants fóra el referent als temps de la guerra europea. Basil Thomson, en El Servei secret interaliat a Grècia, *ha encetat aquest tema, mostrant el doble joc inversemblant del «subtil cretenc». No n'hi ha per sobtar-se massa si a la Conferència de la Pau, en veure entrar la delegació grega presidida per Venizelos, Clemenceau deia als seus veïns:*

—Voilà les grecs! Messieurs, faites vos jeux!

* * *

Després dels esdeveniments de l'any passat, Venizelos rebé la visita d'un gran admirador seu, comerciant grec enriquit als Estats Units.

—Res—deia el polític, aclaparat sota la pluja de compliments—, sóc un home acabat.

—Acabat com aquells llibres que tenen un altre volum—digué el comerciant.

Però el destí de vegades no permet que aquest altre volum arribi mai a ésser escrit.

* * *

Era quan Venizelos ocupava el poder. Un amic seu li denunciava un dels ministres, que s'entenia amb els antivenizelistes.

—Es un conspirador nat—explicava el confident.

—Si és així, què puc fer-hi?—es planyia Venizelos.

Aleshores, l'altre objectà:

—Tu no pots impedir que un home sigui un lladre, però pots impedir-li que robi.

* * *

Venizelos pertanyia, en qualitat d'associat estranger—com el seu compatriota Politis—, a l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques, de París.

El turbulent cretenc atribuïa una gran importància a aquest càrrec, i deia:

—Quin país admirable França, on és possible associar, en un organisme oficial, la moral i la política.

La carrera més antiga del món

Uns quants parlen de l'ancianitat de les diverses professions humanes.

—Evidentment—diu un advocat—, la meva carrera deu ésser molt vella. Segurament ja devia haver-hi un advocat en el procés que els fills d'Abel varen posar contra Caín, l'oncle assassí.

—Abans d'això—interrompé un metge—, juraria que Nostre Senyor no es va agregar un cirurgià per a treure Eva de la costella d'Adam.

—I encara més abans—saltà un arquitecte—, qui us diu que un collega meu no ajudés el Totpoderós a traçar els plans de la creació?

Aleshores, un ambaixador retirat, ajustant-se el monocle, digué amb la gravetat que li esqueia:

—Reculeu més encara en el temps, estimats amics, i penseu que abans que res hi hagué necessitat d'un diplomàtic per a fer néixer el caos...

La pau perpètua

—Ja ho veieu, Hitler promet vint-i-cinc anys de pau a Europa.

—Sí—fa Winston Churchill—, ara ocupa la Renània i ofereix vint-i-cinc anys de pau. Després ocuparà Danzig i Memel i n'oferirà cinquanta. Quan s'hagi apoderat d'Austria i de Txecoslovàquia en prometrà cent. I quan sigui l'amo del món dirà que està assegurada la pau perpètua.

En panna

—I ara!... Quina roda de recanvi més estranya...

(*Vendémiaire*, París)

Historieta escocesa

Un anglès i un escocès arriben junts a París. S'han conegut pel camí i han decidit de passar junts el primer dia. Dinen en un restaurant dels bulevards: l'anglès paga.

Després prenen un taxi per anar a Versailles: l'anglès paga.

De tornada, van a pendre el te i després un cocktail: l'anglès paga.

Sopen junts: l'anglès paga. Van a un espectacle, després a una boîte de nuit, *després a una altra i una altra: l'anglès paga.*

Abans d'arribar a l'hotel, cap a quarts de quatre del matí, l'anglès proposa pendre una darrera consumació. A l'hora de pagar, l'anglès es fica la mà a la butxaca. Aleshores, l'escocès exclama:

—Ah, no! No sempre heu de pagar vós Barman, els dues!

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

La crisi d'Europa

Des de l'acabament de la guerra ençà, les crisis europees que s'han produït—i no són poques, en proporció al temps—s'han resolt més o menys de pressa perquè les nacions, en general, eren poc o mal armades i perquè existia una certa, si no absoluta, confiança en el respecte dels pactes i en el normal funcionament de la S. de les N.

La darrera crisi ha vingut a produir-se en un moment en què Alemanya està a punt de completar el seu poderós armament i els altres països estan en condicions d'oferir una forta resistència. Es cert que les condicions econòmiques han empitjorat, però els Estats, per malament que estiguin, sempre troben diners per a fer la guerra—i Itàlia ara en dóna una prova eloqüent amb l'aventura africana—.

A la seva arribada a Croydon, J. von Ribbentrop sembla patir de migranya. A la dreta, von Hoesch, ambaixador del Reich a Londres.

Però encara hi ha una circumstància més greu. Els pactes, tots els documents diplomàtics, si no s'han convertit en papers d'estrassa, almenys han perdut gran part de llur valor. I àdhuc la S. de les N. no sembla estar a l'altura de la situació, fent voluntàriament o involuntàriament el joc de Hitler.

* * *

Ja des dels primers dies de març hi havia notícies de Berlín que es preparava alguna cosa sensacional. Com que s'havia parlat molt de la voluntat de Hitler de reocupar militarment la zona renana que, segons els tractats, havia de romandre desmilitaritzada durant un període de vint-i-cinc anys, ja es podia preveure quina seria aquella cosa sensacional. De totes maneres, s'esperava que el Führer, recordant el que havia dit l'any abans, després de la violació de les clàusules militars del tractat de Versailles, no portés la seva audàcia tan enllà. Però aquesta esperança s'enrunà el 7 de març, perquè Hitler, amb un gest teatral com de costum, desafiava la S. de les N. i la solidaritat europea.

El gest va causar una impressió considerable, i es temia que França i Bèlgica, emparant-se en el dret que els atorguen l'article 44 del tractat de Versailles i el pacte de Locarno, acudissin a la força a fi d'impedir la violació.

En comptes d'això, el govern francès volgué seguir un procediment més moderat, inspirat en un veritable criteri pacifista, i junt amb el govern bèlga presentà un recurs al Consell de la S. de les N. i convocà al Quai d'Orsay els representants dels països signataris del pacte de Locarno: Bèlgica, Anglaterra i Itàlia. En aquesta reunió dels representants dels quatre països—Flandin per França, Eden per Anglaterra, Van Zeeland per Bèlgica i l'ambaixador Cerruti, amic personal de Hitler i de von Neurath i germanòfil, per Itàlia—, Eden comunicà que dos dies abans, l'ambaixador del Reich a Londres, von Hoesch, li havia participat les intencions de Hitler, i ell havia exhortat el diplomàtic a recomanar al seu cap que no les posés en execució. Sense resultat, com s'ha vist. Però és cosa de preguntar-se si Eden no hauria obrat més correctament envers França comunicant-li de seguida allò de què s'havia assabentat. Després Eden proposà que les converses diplomàtiques i les reunions del Consell de la S. de les N. tinguessin lloc a Londres.

Com és sabut, en la primera reunió de les nacions signants del pacte de Locarno fou unànimement reconeguda la violació comesa pel Reich. Però les coses, pel que fa a la S. de les N., seguiren un procediment molt més lent.

Els anglesos proposaren que Alemanya fos invitada a pendre part en les discussions del Consell. Els altres Estats, per cortesia, no s'hi oposaren, i el secretari general de la S. de les N., Avenol, trameté la invitació a Berlín. Arribà la resposta, amb la qual s'acceptava la invitació, però imposant dues condicions: acolliment en bloc de les proposicions que Hitler havia fet ensems que la denúncia unilateral del pacte de Locarno i a la violació del tractat de Versailles—i que havien de garantir per vint-i-cinc anys la pau a França, Bèlgica, Txecoslovàquia i Austria —, i que fos concedida paritat absoluta de condicions en les discussions. El Consell no acceptà el primer punt de la resposta alemanya i es mostrà favorable al segon. I així Alemanya, que no forma part de la S. de les N., fou admesa a discutir en paritat de condicions amb els altres Estats que es trobaven en les condicions requerides pel Covenant. Jurídicament, el Consell ha comès una arbitrarietat, greu perquè pot constituir un precedent. Segons el Covenant, el representant del Reich podia intervenir en les reunions del Consell només per a justificar l'acte comès, no per a ésser-ne jutge com els altres.

Arribat a Londres el representant del Reich, Joachim von Ribbentrop, les negociacions han adquirit a estones tal dramatisme, que s'ha pogut creure imminent la retirada de França de Londres i de la S. de les N.

L'home de confiança de Hitler s'ha mostrat d'una gran audàcia, puix no ha defensat l'obra del seu cap sinó atacant violentament França i Rússia. Malgrat això, el Consell de la S. de les N. ha votat per unanimitat el reconeixement de la violació del tractat de Versailles i del pacte de Locarno. Aquesta constatació de la Societat de les Nacions seguí de vint-i-quatre hores les deliberacions al Foreign Office entre els representants dels països locarnians, les quals es concretaren en un acord no volent admetre el fet consumat i trametent a Berlín una invitació al Reich perquè sotmeti al Tribunal de Justícia Internacional de La Haia la pretesa incompatibilitat entre el pacte de Locarno i el pacte franco-soviètic, i perquè retiri vint quilòmetres les tropes trameses a la zona renana. El tros evacuat per les tropes alemanyes seria ocupat temporalment per unes altres d'internacionals, en «servei de policia». Després d'acceptades aquestes condicions, els locarnians examinarien la possibilitat de convocar una nova conferència mundial per a discutir els problemes de la pau, i a la qual Alemanya també seria invitada; aquesta conferència examinaria les proposicions de pau contingudes en el memoràndum francès el 7 de març per la Wilhelmstrasse.

* * *

Fins al moment en què escrivim aquestes ratlles no és sabuda encara la resposta de Hitler. Però no és sense amargor que s'ha d'assenyalar una actitud del Consell de la S. de les N. que no és pas la més adequada per a consolidar la confiança en l'organisme internacional, confiança que s'havia revifat gràcies a l'actitud envers Itàlia per la seva agressió a Etiopia.

En efecte, més d'un delegat—i és sorprenent remarcar entre aquests el polonès, coronel Beck—semblaven vacillar a votar alguna cosa més que la condemna moral i els costà decidir-se a votar el pla dels locarnistes. Es curiós, de passada, el cas del delegat xilè, que digué que no podia decidir-se sense abans consultar el seu govern, al qual, però, no pogué telegrafiar el pla dels locarnistes perquè sortia massa car...

* * *

No sabem si el Consell de la S. de les N. ha estat objecte de maniobres hitlerianes, o bé si amb la seva actitud influirà en la resposta que ha de donar Alemanya. Sigui com sigui, no fa pas l'efecte que els delegats dels Estats que formen part del Consell estiguin a l'altura de la missió que els és confiada, la qual no és sols política, ans també jurídica. Quant a les qüestions polítiques, sempre hi ha la diplomàcia; la S. de les N. és un organisme basat en la mútua assistència segons justícia.

Alemanya, davant la S. de les N., ha violat el tractat de Versailles; això és un fet. Ara, si una solució conciliadora no és possible, el Consell ha d'aplicar el pacte fonamental, i en aquest cas concret l'article 16, que és el que més correspondència té amb l'article 44 del tractat de Versailles, i que considera la violació comesa per Alemanya com un acte d'hostilitat contra tots els Estats signants del tractat.

L'únic perill greu de guerra que hi ha a Europa és Alemanya; deixar-lo que s'agreugi és una responsabilitat tremenda pels qui poden evitar-ho.

TIGGIS

QUAN ELS SEUS FILLS NO VULGUIN MENJAR
no els forci ni els faci prendre medicines. Doni'ls-hi dues cullerades diàries de Carne Líquida dissoltes en la sopa i veurà com se'ls hi assenta bé i tot seguit recobren la gana.

CARNE LIQUIDA
del Dr. Valdés Garcia de Montevideo

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

DILLUNS AL COLISEUM

El programa de la nostra sessió

WALT DISNEY

Hem pogut assegurar-nos un film de Walt Disney per a la nostra sessió del dilluns que ve. Es tracta d'una «simfonia beneita», *Musilàndia*, que encara no s'ha estrenat ací.

L'exclusiva d'aquests dibuixos pertany, com sabeu, al Publi-Cinema. Per això ens plau donar públicament les gràcies a la direcció d'aquell local, per haver accedit, en atenció al caràcter d'alta selecció que informa les nostres sessions, a la projecció a la pantalla del Coliseum d'aquest meravellós dibuix en colors.

Després de Charlot, no serà Walt Disney l'artista creador més gran del cinema?

Musilàndia és una pura meravella de fantasia. En el país de la música, el mar de la Discòrdia separa l'illa de les Simfonies de l'illa del Jazz. Entre ambdues illes sembla que no pot haver-hi altra relació possible que la guerra. Walt Disney ens diu tanmateix com un saxofon i una viola arribaren a estimar-se fins a conciliar les dues potències musicals enemigues. De la conciliació entre el *Jazz*, personificat en el saxofon, i la Simfonia, personificada en la viola, sortirà la música de l'esdevenidor, i és així que en el film podeu assistir a les noces del Jazz amb la Simfonia als acords de la *Marxa nupcial* de Wagner sonada amb instruments de jazz!

L'aspecte sonor del film és del tot remarcable. Ja no parlem de l'aspecte visual perquè sobre aquest ja no calen advertiments de cap classe. Però fixeu-vos, si us plau, en l'aspecte sonor. En atribuir la paraula als instruments, en subratllar musicalment el contrast entre les dues modalitats musicals, en llançar els poderosos acords dels orgues simfònics contra l'estrèpit de les bateries del jazz, en confondre i lligar ambdós corrents musicals, Walt Disney ha tingut cura d'assegurar que l'aspecte sonor fos d'una qualitat digna de la ilustració visual.

CHARLOT

La idea de donar en el programa de complement un vell film de Charlot no té res d'original. Ho sabem i ho diem nosaltres mateixos abans que ningú ens presenti objeccions. De totes maneres, allò que ha estat el recurs més sovint emprat en tota mena de sessions especials, si avui ens tempta a nosaltres per primera vegada és per una raó molt especial que suposem que algú endevinarà.

Aquests dies, precisament ara, que tothom ha vist el darrer film de Charlot. L'heu vist, no és això? I potser més d'una vegada! En teniu la impressió fresca, recentíssima. Doncs bé; és ara, entenem, que pot entrar-vos el desig de veure un film vell de Charlot, un d'aquells films ja quasi oblidats, i de veure'l naturalment, amb confort i en bones condicions de visualitat. Això és el que hem pretès d'assegurar. Cadascú, que pensi després el que vulgui d'aquesta confrontació. Identitat fonamental, evolució, metamorfosi, progrés, humanització creixent..., pensareu el que voldreu de la història dels films del gran Chaplin. A nosaltres ens ha semblat no desproveït d'interès, mentre es projecta a la nostra ciutat el darrer film, presentar-ne un d'endarrerit.

L'endarrerit es titula *Charlot presidiari*. No és ni el millor ni el menys bo. Es un de la sèrie. Ja n'hi ha prou perquè contingui tots els elements bàsics del que podríem dir-ne el seu primer estil cinematogràfic. El primer, que encara avui persisteix i que, ens aventurem a creure-ho, després d'*El Circ* i de *Les llums de la ciutat*, ha reaparegut, amb més força que mai, en *Temps moderns*.

Els grans motius cabdals, l'amor i la fam, són ací presents, i també el motiu sempre persistent del policia, l'enemic perenne de l'incurable vagabund incapaç de posar-se en regla amb la societat. Perquè a Charlot el que el rebenta és la legalitat que ell, original, no podrà mai compendre. Per això sempre fuig...

«NO EM DEIXIS»

Tantes coses caldria dir-vos encara del film de Paul Czinner, *No em deixis*! Es encarant-se amb obres així, denses i tan riques de suggerències, que hom vou com encara avui la crítica cinematogràfica és tímida. Ens manquen revistes especialitzades, on poder analitzar el fet cinematogràfic amb la mateixa minuciositat que reclamem quan es tracta d'una gran obra literària.

I sobretot, no precipitar els judicis. Ací passa també com amb la música. La gent jutja al primer cop de vista, sense preveure que, en conèixer millor l'obra, hom descobreix valors que imprudentment en un primer judici hem ignorat.

Podem dir-vos que hem vist tres vegades la pellícula. En tot cas, doncs, no se'ns podrà acusar de precipitació en el judici en recomanar-vos el film.

Estaríem satisfets si el film fos vist per totes aquelles persones que en la seva projecció poden trobar la mateixa satisfacció que ens ha valgut a nosaltres.

Gemma i els germans Sanger a Venècia (Del film «No em deixis»)

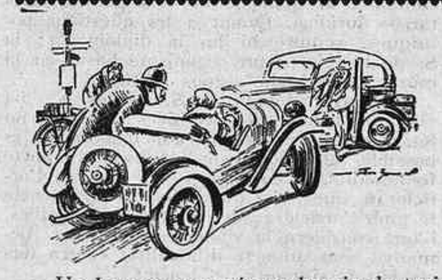

—Un barroer com vós no hauria de tenir permís de conduir.
—No en tinc pas!
(*The Humorist*, Londres)

—I per beure, xampany?
—No... Aigua de Seltz. També fa pessigolles i no puja al cap.
(*Le Rire*, París)

URQUINAONA
LOS BATELEROS DEL VOLGA
Demà, nit, ESTRENA

Un film que és orgull del cinema europeu

PANORAMA

L'eterna qüestió

El darrer film de Chaplin ha revifat la vella polèmica entre el mut i el sonor. Havent-se-li fet retret de la seva fidelitat al film mut, Charlot ha fet declaracions. Es clar que, partidari del mut, podia callar i respondre—dintre quatre o cinc anys—amb un altre film.

—Mentre conservi el meu abillament tradicional—ha dit—, no puc parlar. Si em posés a parlar, hauria de modificar el meu gest, el meu caminar. En una paraula, en el meu paper habitual, no puc parlar. La paraula anorrearia els vint anys de treball que m'han calgut per a crear la imatge de mi que tothom coneix. En el film parlat, em veuria obligat a crear la imatge d'un americà, d'un anglès, d'un francès, o de qualsevol altre representant d'un país. I la meva imatge habitual deixaria d'ésser una figura universalment comprensible a tots els espectadors del món, qualssevulla que siguin.

Els arguments són decisius. Però, tot i això, reforcen la posició dels que reprotxen a Chaplin de no haver creat sinó un sol tipus, repetit incansablement de més de vint anys ençà.

Notícies curtes

Del 23 al 29 de juliol tindrà lloc a Berlín el Congrés de Cinema amateur. A més a més dels països representats l'any passat a Barcelona, han arribat adhesions d'Itàlia, Irlanda, Polònia, Portugal, Suècia i Japó.

— Una altra opereta de l'acreditat *tándem* Fred Astaire i Ginger Rogers: *Seguiu la flota*.

COLISEUM
Dilluns, dia 30 nit
en
SESSIÓ
MIRADOR
NO ME DEJES
Interpretació mestra de
Elisabeth Bergner
Dirigida per
Paul Czinner
Un film dels
ARTISTES ASSOCIATS

FILMS D'ANTICIPACIÓ

Un gènere poc cultivat

Es una condició de l'home ésser dominat pel que ell ha creat. Així Chaplin en el seu darrer film, *Temps moderns* (que es diu així com aquells reculls de contes en què el del primer serveix de títol al llibre), vol mostrar l'home víctima de la màquina. Ja anys enrera, en *Metròpolis*, de Fritz Lang, la civilització mecànica portava un ordre social inhumà. No gaire més optimista és Wells en el film al qual encara no s'ha posat títol per a les còpies destinades al públic hispanoamericà. Preveu una guerra espantosa per a l'any 1940, de vint-i-cinc anys de durada, després de la qual la humanitat s'ensorra en la barbàrie. Al cap d'un segle, però, en 2040, la humanitat ha reconquistat tot el seu perfeccionament material. En aquesta part del film, ens tornem a trobar amb el Wells de les novelles que el feren més famós. Totes les ciutats són subterrànies, a recer de les intempèries, iluminades pel sol artificial; les comunicacions es fan amb autobusos aeris i ascensors silenciosos que circulen dintre canonades transparents. La màquina ha substituït completament l'home, i aquest viu en unes cases asèptiques com clíniques. La indumentària — lleugera, car a les ciutats hi ha calefacció — recorda, aneu a saber per què, la dels grecs. El *week end* es passa en qualsevol planeta, gràcies al canó astronàutic... Però justament arribats a tanta perfecció, les coses comencen a espatllar-se i una altra guerra està a punt d'esclatar, molt més terrible encara posat que els perfeccionaments materials han aconseguit un tal grau.

Com es veu, doncs, la civilització material porta a la catàstrofe, i Wells s'ha mostrat en aquests *Temps a venir* tan pessimista com els seus predecessors en el ram de les anticipacions. (Assenyalem, de totes maneres, una excepció: *L'últim home sobre la terra*, per bé que fos un film vodevilesc i de qualitat inferior als que hem esmentat.)

Cal remarcar que tots els films d'anticipació no prometen pas un esdevenidor de color de rosa, i tots recolzen sobre les malifetes de l'atròfia de la civilització material. Els consta, però, que el futur consistirà en això? No es nota una certa reacció contra els excessos de la tècnica i en favor d'una major adaptació a la naturalesa? No s'assenyala cada vegada més, contra la ingènua concepció del progrés tal com l'entenia el segle XIX, una tendència a la revaloració dels factors espirituals? Alguns capítols de *L'Homme, cet inconnu*, del Dr. Alexis Carrel, són rics, en aquest aspecte, de suggestions interessants.

Però, fet i fet, aneu a saber de què estarà fet el demà. Es per aquesta dificultat que, la imaginació de l'home essent tanmateix limitada, no abunden les obres d'anticipació, i en el cinema menys que enlloc, per la gran, quasi excessiva, necessitat de concret que té. Es més còmode — i ho veiem prou — buscar els temes en la història i en la vida actual.

Cal dir que els films com aquest de Wells exigeixen unes complicacions de decorats i maquinària que no són del gust dels productors. I de vegades no ho són tampoc del públic i de la crítica, que es mostren més aviat hostils al gènere *grande machine*.

D'altra banda, el públic no vol que l'atabalin massa sovint, i per això és difícil que el film d'anticipació arribi a constituir un gènere de producció seguida. El que cerca el gran públic és passar una estona agradable, i per això els productors dediquen tanta atenció als films banals, les comèdies musicals, els films estil revista, amb desfilades de *girls*, números que satisfacin els ulls i s'enganxin a l'oïda...

Sinó que, de vegades, l'estona que es passa amb aquests films no és tan agradable com s'esperava.

De totes maneres, almenys com a satisfacció visual, el gènere lleuger sempre és susceptible de trobar una gran acollida. Els anglesos mateixos, que en el cinema no han fet les seves proves en aquest ram, acullen bé les revistes americanes, potser perquè el ianqui cantat no els ofèn tant, fonèticament, com el ianqui parlat. Però això sembla més aviat una facècia.

W. F. STARLING

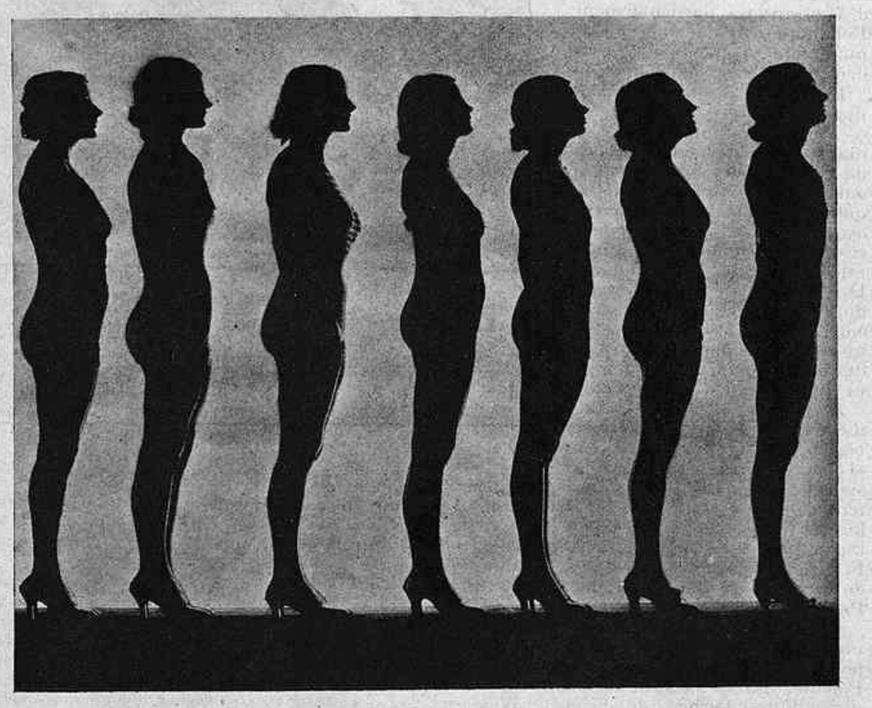

Allò que no passa de moda: «girls» en «The Great Ziegfeld»

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. · Telèfon 79681
Sessió contínua de 3 tarda a 1 matinada
SEIENT: UNA PESSETA
CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu
NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL exclusiu.
REPORTATGE DE L'ESCALADA AL CAVALL BERNAT per Josep Costa
GRAN SETMANA D'OPTIMISME
6 dibuixos de Popeye el mariner

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
ÈXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

2.ª SETMANA
Cada ple: un nou èxit
i cada projecció: un ple
Cinema Catalunya
La magna producció del cinema hispànic que ha despertat apassionats comentaris
Currito de la Cruz

Direcció: FERNANDO DELGADO
amb ANTONIO VICO, ELISA RUIZ ROMERO, ANTONIO GARCIA «MARAVILLA», ANA ADAMUZ, EDUARDO PEDROTE
Música del mestre GUERRERO
HORARI: 4'10 - 6'50 - 10

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

Danses espanyoles

Al Gran Kursaal, Encarnita Barceló ofereix un magnífic espectacle de joventut, de vida i de frescor.

Entre bastidors, el soroll inconfusible de les seves castanyoles anuncia millor que un *speaker* la seva imminent actuació. Aquest repiqueig inquiet i nerviós us fa pensar en el trot del cavallet impacient que malda per a evadir-se de la quadra. I quan, d'un bot animal, la Barceló salta a la pista, us adoneu que el cavallet s'ha desbocat. Aquesta noia posseeix un excés de vitalitat. I el ball és la vàlvula que obre pas a aquest excedent d'energia. Ardor i impetuositat, nervi i sang, sang i foc, el seu art, potser poc femení, té la força del mascle. I és ballant la jota, que és valentia i rudesa, tossuderia i resistència, fortalesa i virilitat, quan aquest art brilla amb un esclat més potent. La jota permet a la Barceló d'abocar a raig fet pel broc gros el seu impressionant doll de vida.

Encarnita Barceló

Encarnita Barceló porta el ball a dintre. El sent. I s'hi lliura amb tot l'entusiasme de la seva ànima jove. Aquesta joia de viure expressada amb un joc ritmat i violent enardeix les masses. Electritza les multituds. Però no plau als entesos. Els acadèmics troben que la Barceló no *destaca* prou alt, que el dibuix del seu *rond de jambe* és poc precís, que no s'eleva... Els flamencs purs afirmen molt seriosament que li falta *allò*: l'enginy elèctric, l'acudit intencionat i substanciós, la intuïció, aquell sentit genial que es refia de la inspiració del moment... Nosaltres, però, com que no som ni dels uns ni dels altres, admirem i aplaudim la Barceló pel magnífic espectacle de joventut, de vida i de frescor que ens ofereix a la pista del Gran Kursaal.

Darrerament, al Rodeo, hem tingut la gran sort de comparar dos matisos oposats d'un mateix gènere: el ball gitano. Chorrohumo i Manolo Loreto. El primer — ja en parlàvem temps enrera aquí — és de Sants. Fill de pares sevillans. No és de Granada. Però mereixeria ésser-ho. El segon és de Càdiz. Els que saben de què va ja copsaran el matís. I si no el copsen que llegeixin el que Escudero va dir a un periodista: «En Granada se baila como de aquí a pasado mañana mejor que en Cádiz. Y esos *desplantiyos* de bulerías que hacen los de la Argentinita los hace durmiendo cualquier aficionado de por allí. Y además que eso no deja de ser baile por chufla, y estoy yo cansado de hacerlo *en hombre*... antes que *las bailarinas de Cádiz fueran a Roma,* que ha dicho uno de esos sabios de la *ortodoxia*...» Però *revenons à nos moutons*. Chorrohumo és de l'Andalusia de debò. La profundament dramàtica. Loreto és de l'altra Andalusia de *mocitas dicharacheras* i de *mocitos pintureros*. L'un és el drama. L'altre és la comèdia. L'un és un personatge de tragèdia de García Lorca. L'altre és un gitano de comèdia dels Quintero i Guillén.

Chorrohumo és la infinita tristesa, la infinita solitud, la infinita desolació... Aquell plor ininterromput. Aquell *llanto*: ¡*Oh pueblo perdido en la Andalucía del llanto*! Es la pena. Allò que Lorca atribueix a Juan Breva, el cantador: *Era la misma pena cantando detrás de una sonrisa*. O aquell final del *Barrio de Córdoba*: *Las gentes van suspirando con las guitarras abiertas*... Rígid i sec, angulós i dur, rigorós i sever, greu i auster, aspre i seriós, implacable i lúcid, dramàtic i ronc, el ball de Chorrohumo és dictat per un dolor profund i contingut. No fa cap concessió a la fantasia. No té res de lliure ni de capritxós.

Loreto, per contra, és l'alegria comunicativa. L'alegria al rostre, als ulls, a la boca, a uns braços, unes munyeques, unes mans i uns dits que s'ondulen amb una flexibilitat prodigiosa. L'alegria a tot el cos. L'esclat joiós d'unes sevillanes ben ballades. La gràcia. El *desplante* irònic. L'acudit graciós. El seu art més superficial que profund, més decoratiu que intens, és fet de fantasia i d'arabesc. El seu braceig, excepcional, és la seva arma expressiva més poderosa.

Ara el paral·lel que acabem de traçar ja no és possible. Aquests dos gitanos acaben d'abandonar el Rodeo. Chorrohumo actua al Kursaal on, fent parella amb la Barceló, ofereix una de les coses més fines que es poden veure al districte cinquè. I Loreto treballa a la Criolla. A contracor. Perquè aquest no és el seu lloc. Però els temps són tan durs per als artistes...

Al Montparnasse hem revist una noieta, Lolita Raez, que ja havíem aplaudit al Circ Barcelonès en els beneficis de Vianor i del dissortat Virutas. Es tracta d'un petit monstre de cara i gestos simiescos. I rics en un caràcter i una força d'expressió considerables.

La música és per a ella el fuet que condueix i excita els animals. Així que la Raez sent les xurriacades de la partitura al seu cos, salta, brinca, s'ondula, s'encrespa, es doblega, es disloca brutalment, executa gestos sincopats i voltes de cafre, colpeix rabiosament l'empostissat amb uns talons que són un feroç instrument de percussió, es defensa d'aquell fuet implacable, resisteix salvatjament, s'abandona, a la fi, vençuda, aixafada, desfeta, anihilada...

Els seus balls són una anarquia de formes, són la negació de tot sistema. Són un espectacle inoblidable i emocionant de múscul i accent.

SEBASTIÀ GASCH

A L'ESPANYOL

«Marieta cistellera...» de S. Bonavia

Ens ha cridat molt sovint l'atenció que en la major part de les obres teatrals que ens són ofertes pels autors que es diuen populars—i fins, de vegades, per altres que no se'n diuen—, tot el drama, tota la comèdia, tot el sainet, tota l'acció que ens hi és presentada, amb els seus conflictes, els seus tripijocs i tribulacions, no existirien ni tindrien cap raó d'existir només amb que els personatges que s'hi mouen tinguessin una mica mica, per poc que fos, de sentit comú, de realitat i de lògica. Tot el que els passa, tot el que els complica la vida i els fa sofrir és, senzillament, perquè són uns ximples, uns enzes, uns beneits que no tenen cap contacte amb el món en què viu la gent del carrer. Llurs autors els creen, els fan moure i els fan xerrar sense tenir en compte ni les lleis més rudimentàries del mecanisme psicològic, sense recordar-se per a res de la realitat dels sentiments i de les passions, de les condicions morals, intel·lectuals i espirituals que els han de suposar ni de les de l'ambient professional, local o temporal en què els col·loquen.

Si això és degut a incapacitat específica d'aquests autors o bé que, posats a fer, no filen gaire prim i tiren al dret sense amoïnar-s'hi massa, comptant amb la incommensurable bona fe del gros públic, és cosa que costa d'endevinar. Tot amb tot, però, pel que fa a nosaltres, tenim una gran tendència a deixar-nos anar a la primera d'aquestes suposicions. El conjunt de les obres de què es tracta queda tan arrodonit, es corresponen tan bé unes falles amb les altres i, en definitiva, trobem tan difícil que quan hom pot fer una cosa bé la faci malament, que hem de creure que si ho fan així és, en veritat, perquè així ho senten i perquè no en saben pas més.

Hem de tenir present, de passada, que, en casos com aquests, no s'hi val a allegar, en defensa d'aquests autors, l'astúcia i la vivor que van a la recerca de l'èxit, puix que si tot això de què ens queixem estigués bé, no seria cap condició negativa. En tot cas, l'èxit neix del farrigo-farrago sentimental ben dosificat i aquest també es pot donar damunt una estructura que no repugni a la lògica ni al sentti comú. Els nostres autors popularistes es creuen que ens queixem per sobra d'aquell i no per manca d'aquests—dels quals es creuen que estan prou ben dotats—, quan és precisament tot el contrari, perquè creiem que el sentimentalisme en el teatre popular hi està molt bé i estem convençuts que és un dels seus principals elements, si no el primer, però mai creurem que ho sigui la ximpleria ni la bacinada.

Amb tot això que acabem de dir, el lector ens excusarà que donem per feta la crítica de la *Marieta cistellera*..., de Salvador Bonavia, estrenada per la companyia Vila-Daví al Teatre Espanyol la nit del dimecres de la setmana passada. Pel que a nosaltres ens sembla, no la salven pas aquelles qualitats que no se li poden negar, certament, però que, si no van acompanyades d'altres més importants, no tenen cap valor; elles són una certa habilitat a moure els personatges i a conjuminar escenes i cops d'efecte de resultat segur i reiteradament comprovat, puix que no és precisament l'originalitat llur característica.

El que ens sap més greu del cas és veure aquesta excel·lent i homogènia formació esmerçant les seves bones qualitats al servei de coses tan tristes i desgraciades com les que ens ofereix aquesta temporada, la qual, com a justificació de tot això de què ens lamentem, és qualificada de popular.

Quant a presentació, amb tot i més d'una falla, la trobem ben malaguanyada. Tot el que acabem d'expressar, però, no vol dir de cap manera que l'obra hagi de fracassar. Ans al contrari, ens sembla que té prou condicions per a durar i obtenir un gran èxit de públic i no ens estranyaria gens que durés unes quantes setmanes a la cartellera de l'Espanyol.

JOAN CORTES

NITS DE PARIS

Suzy Solidor

Quant temps dura una *vedette*? El mateix que un model d'auto. Al cap de sis o set anys són substituïdes sense remissió, desapareixen deixant només un petit record i encara.

Però hi ha excepcions: tothom sap que la Mistinguett dura més que Matusalem...

Però, per més que facin, cap no la igualarà. Ni tan sols ací a París, on, degut potser al natural conservadorisme francès o al canvi sistematitzat i constant de forasters, les *vedettes* aguanten més que enlloc.

Suzy Solidor

Treballant-se l'amistat d'escriptors del bulevard, de periodistes de grans rotatius, una *vedette*, efectivament, pot arribar a aspirar al *mistinguettisme*.

Hi ha candidates estimables. Cap potser com Suzy Solidor.

La Suzy, com Carpentier, com Ladoumègue, com Francis Carco, o com Dempsey a Nova York, guanya molta moneda exhibint-se en un cabaret. Amb la particularitat que ella n'és la propietària. No és ben bé un cabaret, sinó el que en diuen una *boîte de nuit*. De tan petit, en efecte, sembla una capsa. Ni tan sols hi ha lloc per guardarroba. Aquests establiments, com les *tavernes dels tenors* barcelonines (només que a aquestes d'ací s'hi va de smoking), segueixen a l'ordre del dia de l'esnobisme local.

Un barceloní que ara s'ha posat de moda en aquests medis cantant *Mi jaca, Mari Cruz, Rocío* i *María de la O*, m'ha portat aquesta nit *chez* Suzy Solidor, on havia d'actuar.

Rue Sainte-Anne. Decoració de casa de te per a senyores sexagenàries. Cortinetes i encatifats. Només una vidriera separa l'establiment del carrer humitejat i fosc.

Suzy Solidor, amb un *incomplet* de color daurat (faldilles i cosset separat per una franja de pell embrunida pel sol artificial), va de taula en taula. Ací beu un glopet de xampany. Allí s'asseu tres minuts al costat d'uns nou casats de províncies. Més enllà enceta una ampolla de Vitel que un senyor de frac té al seu davant. Suzy està per tot... fins per la caixa, regentada per una amiga seva, ex-*vedette* del Casino.

Suzy no és pas cap beutat. Va pentinada de noi i té un tipus bastant esportiu, això sí. En tota la nit no fa res més que observar-se per tots els miralls que multipliquen la seva imatge per les parets decorades estil Directori. En els ulls de Suzy Solidor està impresa la recança de la dona que lluita contra el pas sense pietat dels anys. Potser es mira tant pels miralls perquè cada vegada constata les mateixes arrugues indissimulades que li enquadren la boca i el nas entre dues ratlles paral·leles...

Suzy Solidor, a més de fer reflectir la seva imatge real pels miralls, en els trossos de paret on no n'hi ha té penjats tota mena de retrats de la seva important persona. A l'oli, al pastell, al carbó, al bromur, caricatura, apunt, fotografia i fins, en un recó, una radiografia. Conegudes signatures de l'art contemporani estan registrades en aquesta galeria de retrats. Tots els procediments, tots els tamanys, tots els estils. Pels quatre punts cardinals de la *boîte*, Suzy Solidor us esguarda amb els seus ulls blaus una mica mancats de feminitat. S'arriba a tenir una mena de sensació de vertigen. Suzy Solidor en tots els vestits i fins, per variar, sense, es multiplica sota tots els aspectes.

El barceloní que ara està de moda m'ha dit:

—Eh, quina romàntica?

No cal dir que ha equivocat l'adjectiu. No s'ha fixat que damunt cada taula i penjant pels reconets de les parets hi ha unes targetes que diuen: «Si estimeu els retrats de Suzy Solidor trobareu únicament ací un llibre contenint QUARANTA RETRATS. Prefacis de Suzy Solidor, Francis Carco, Maurice Magre, Joseph Kessel, T'Serstevens. Preu: 40 i 100 francs...»

Suzy Solidor, sortint aquesta vegada en carn i ossos al mig del saló, ha dit:

—I ara, senyores i senyors, el cantor espanyol ens farà escoltar *María Magdalena*, la darrera cançó gitana.

S'ha acostat a la nostra taula i ens ha dit particularment a mitja veu:

—Apa, *chéri*... però no us poseu tan sentimental com ahir. Això ací no agrada. No ho troben prou espanyol. La lletra no cal que la canvieu, però la tonada sí. Animeu-la una mica! Poseu-hi brio.

El meu company ha cantat una *María Magdalena* brillant. L'ha animada a base d'actituds estil Pastora Imperio.

Gran tipus aquest xicot! El vaig conèixer fa tres o quatre anys en una sessió quasi inoblidable a l'estudi que posseeix a Gràcia l'Aurea de Sarrà. En aquells recons, també plens de retrats de la senyora Aurea, es va donar una festa que, si no recordo malament, commemorava un imprecís aniversari de natalici de l'amfitriona. Allí el meu amic va recitar. Ací també cultiva aquest gènere. Per aquestes *boîtes* s'estila molt el recital. Abans que ell actués, ho havia fet un xicot que s'ha especialitzat en la recitació de relats policíacs, tan estimats pel públic parisenc. Interessen més que l'ocupació militar de la Renània. Dels diaris és el primer que es llegeix. Abans que els despatxos dels corresponsals de Londres.

El *récit* del vespre tocà ésser el *parlament* davant els jurats fet per un processat per l'assassinat d'un príncep rus en un petit xalet de Versailles. Es una composició escrita per Georges Simenon, abans ídol dels lectors de fulletons i avui repòrter dels més grans diaris i autor de llibres que es llegeixen fins al peu d'impremta totes les marqueses i comtesses subscrites a *Le Figaro*.

El barceloní de què parlo, sovint recita per aquestes *boîtes* coses de Zorrilla i fins de Juan Ramón Jiménez. Parla de *toros*, de *capotes*, de *mantillas*, de *sombrero cordobés* amb el més pur accent gadità que es pugui trobar a Barcelona.

De tant en tant sembla com si tingués una mena d'atac de remordiment de consciència i anuncia:

—Ara recitaré *La Sardana* del gran poeta català Joan Maragall. Ho faré en la seva llengua original.

Seguidament diu tot allò de «la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan», amb una ardència que enamora...

Tot sigui per la Catalunya enfora!...

CARLES SENTIS

París, març.

—Només hi ha una manera de fer diners honradament.

—Quina?

—Ah, ja m'ho pensava que no la sabies.

(*Smith's Weekly*, Sydney)

MIRADOR
SETMANARI DE LITERATURA ARTS I POLÍTICA
presenta, dilluns dia 30, a les deu de la nit, al
COLISEUM
NO EM DEIXIS
amb Elisabeth Bergner
Un Charlot dels temps antics
CHARLOT PRESIDIARI
Un inèdit en colors de Walt Disney
MUSILÀNDIA
Per a localitats, dirigir-se des d'avui a "Mirador" i al Coliseum

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Subscriviu-vos a MIRADOR
Ronda de Sant Pere, 3 - Telèfon 22592 - Barcelona
BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO
El Sr. .....
que viu a .....
carrer ..... n.º ..... es subscriu a MIRADOR
pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.
..... de ..... de 193...
Signatura

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Els Llibres

Miquel Llor, *El premi a la virtut, o un idil·li a la plaça de Sant Just.*
Ramon Xuriguera,—*Desordre.*

Miquel Llor volgué oferir als seus lectors, com a present nadalenc, un bell volum enjoiat de càndides reproduccions de cromos retallats, d'aquells que feien la joia de les ingènues conjuminadores de *mesas revueltas,* i en ell, sota l'advocació d'un dibuix de la Plaça de Sant Just, escenari de la seva faula, ens contà una breu història exemplar d'un idilli sense penes ni glòries. Miquel Llor ha repres, parcialment només, la seva inspiració d'*Història gris,* i sense necessitat de recular a les darreries del vuitcents per a trobar els seus personatges, ha cercat aquell mateix esperit arcaic en els recons penombrosos d'un indret de ciutat on no pot penetrar la febre de la modernitat i que viu encara les mateixes menudes xafarderies i els mateixos trasbalsos intranscendents que animaven, fa cinquanta anys, els seus veïns. Si no fos per alguna allusió que us permet de situar cronològicament l'acció entre nosaltres, us imaginaríeu els protagonistes amb aquells vestits commovedorament ridículs que són una mina inexhaurible per al pintor Grau Sala.

Història gris era un llibre una mica cruel, d'un patetisme somort però impressionant. En *El premi a la virtut* l'autor ha agafat, per acarar-se amb aquells personatges de sainet d'Emili Vilanova (als quals, arrapats com són a la pau silenciosa de llur placeta, les aigües turbulentes de la modernitat han esmussat amb prou feines llur pintoresc extern), un to d'ironia benèvola sota el qual hi ha, sovint, la mateixa crueltat d'*Història gris* i d'aquell *Tríptic,* igualment pròxim, de la darrera obra de Miquel Llor. Els protagonistes del llibre de Miquel Llor—aquella botiguera amb les dues filles, la vídua de «la mica de renda» i el seu fill tan morigerat, els parents xafarders—tenen, sota llur aparença inofensiva, un egoisme gairebé ferotge que l'autor es complau a dibuixar amb pinzellades somrients. Incapaços d'odi com d'amor, aquelles animetes mesquines es lliuren al corrent dels dies amb la sola arma i el sol estímul de llur egoisme sense grandesa.

Només hi ha, en la història que ens conta Miquel Llor, un personatge simpàtic, que obre i tanca la narració amb una claror de poesia: aquell adoba-porcellanes que és sensible, més que a l'espectacle de les intrigues dels veïns, «a la benignitat de la llum del diumenge, remorosa de campanes i d'un vol de coloms, les ales enceses de sol. En un viratge oblic, el més ressagat es decanta i va a posar-se a l'espatlla del Sant infant, que torna a somriure.» En aquest somriure del Sant, en aquesta llum de diumenge que il·lumina la penombra del paisatge urbà, en aquest senyor Camil que recerca la Veritat, amb majúscula, mentre enganxa fràgils figures de porcellana, hi ha la compensació de tot aquell egoisme dels protagonistes de l'idilli a la Plaça de Sant Just.

Miquel Llor ha fet un llibre divertit, d'una malícia que a estones es fa molt tendra, però que sempre és present, sota la gràcia de l'estil, en la veritat de les converses, i àdhuc en aquella desfilada de petites supersticions que les dues consogres amollen amb tot convenciment. L'ornamentació del volum acaba de donar-li el seu intencionat arcaisme, tan adient amb les dites i fetes dels protagonistes del llibre.

* * *

Del clima moral dels personatges del llibre de Miquel Llor al que viuen les tres germanes que teixeixen la minsa trama de *Desordre,* la novella de Ramon Xuriguera, hi ha, certament, una distància tan gran com de la botigueta amb gas de la Plaça de Sant Just a qualsevol pis modern d'una illa de l'Eixampla. La visió d'aquella família sense cap lligam sentimental ni gairebé instintiu, en la qual la llar no és sinó el símbol d'una habitud quotidiana de la qual hom pot evadir-se tranquil·lament, amb aquella mare aclofada sota les rebellions dels fills i aquell pare absent i indiferent, és un veritable encert del novel·lista que s'acara amb una de les realitats més punyents de la nostra època. En aquesta disgregació

Miquel Llor

fatal de la família, més que no pas en les reaccions d'Helena, la filla petita, que vol amagar sota un tou de fullaraca modernista la seva set sentimental, hi ha la força de la novella, en la qual hi ha també apunts tan interessants, per bé que incomplets, com la silueta de la germana gran, amb la seva vida irregular, suggerida amb una sobrietat tan expressiva, i la de la mitjana, que afirma igualment, però en un altre sentit, la seva independència de noia moderna.

En canvi, tot el joc de relacions entre Mireval, l'home superior que enlluerna la protagonista, i aquesta noia desemparada davant de la vida, roman una mica confús. Les teories que, en una llarga conversa que forma el primer capítol del llibre, debat Helena amb Mireval, combinades amb la lectura de coses tan incorrectes com *L'amant de Lady Chatterley,* de Lawrence, i amb l'espectacle gens reconfortant d'una família desavinguda, han de donar un mal resultat a la protagonista, tot i que em sembla més normal l'evasió ja intentada que no pas el suïcidi que clou l'obra.

Voldria exhaurir tots els elogis que mereix el llibre de Ramon Xuriguera, i entre aquests el del capítol del ball de disfresses em sembla obligat, abans de parlar severament d'allò que més perjudica aquest *Desordre.* Parlo, com és natural, de l'estil de Xuriguera. Ja la publicació anterior de *Volves Grises,* amb aquell excés d'imatges absurdes i l'afeixugament de les descripcions, permetia d'adonar-se d'una desmesura en la composició que ofegava totalment l'argument de la novella sota la fullaraca de l'estil. No gosaria pas dir que la darrera obra de Ramon Xuriguera no acusi un guany en aquest sentit, però, quantes pàgines inútils i incomprensibles! Quin abús dels neologismes i els mots savis, en perjudici de la claredat del concepte! Quines ganes de fer repel·lent i desagradable a la majoria dels lectors un llibre que, pel tema que tracta, podria ésser tan interessant per a tothom! Trobeu, a la majoria de les planes, paràgrafs tan artificiosos com aquest: «En aquests lapses expectants la timidesa vagava anàrquicament del fons de l'atenció fins a l'aquietament transparent del rostre». Una tal manca de naturalitat en l'expressió, que per sort és estalviada a les converses, no pot fer sinó alentir i desviar la narració, sense ajudar per res, com potser pensa l'autor, a fer més dens l'estudi psicològic dels personatges.

Jo he tingut sempre la feblesa de creure que les imatges poètiques han de reservar-se als poetes i no han de fer res en les novelles; de creure que és més important la narració i el gruix dels personatges que no pas l'estil; que val més el gall que no el farciment. I per això em dol de veure que escriptors amb ambició, com Ramon Xuriguera, no sàpiguen veure com el preciosisme de l'expressió i el recercament de les imatges destorba l'estil narratiu, sense afegir-li cap mena de bellesa.

RAFAEL TASIS I MARCA

El dentista. — Obriu la boca.
El client barbut. — Ja la tinc oberta!
(*Fliegende Blätter,* Munic)

Ha estat posat a la venda el primer fascicle de la

Geografia de Catalunya

Al preu especial de Ptes. 2'50, establert per un curt termini

"Aquesta GEOGRAFIA DE CATALUNYA, partint d'una sòlida documentació científica no vol ésser una obra dirigida tan sols als estudiosos o als especialitzats: voldria atreure l'interès de tots els catalans. Tenim geògrafs de forta i reconeguda vàlua científica, però el que encara no teníem era una Geografia extensa, moderna, popular, il·lustrada, que donés al nostre poble un coneixement complert i suggeridor de Catalunya"

L'actualitat literària

«Antologia general de la Poesia catalana»

Els *Quaderns literaris* han volgut commemorar el seu centenari publicant una gruixuda *Antologia general de la Poesia catalana,* a cura de Martí de Riquer per a la poesia clàssica i popular, J. M. Miquel i Vergés per a la poesia de la renaixença i Joan Teixidor per a la poesia moderna. Cada una d'aquestes tres divisions de l'*Antologia* va precedida d'una nota prologal. No hi ha, en canvi, ni la més lleu indicació sobre els poetes que la del lloc i data de naixença, i la de la mort, quan cal. Ni una curta nota biogràfica, ni una succinta referència bibliogràfica, en les quals es podrien haver esmerçat mal que només fos una vintena de ratlles i no haurien desentonat gens del caràcter de publicació popular que s'ha volgut donar a aquesta *Antologia.*

De totes maneres, així i tot aquest doble número dels *Quaderns literaris* pot fer el gran servei de fer arribar una visió de conjunt de la poesia catalana de tots els temps a grans sectors de públic.

L'obra és important i mereixeria un comentari més extens. Es tan important (62 poetes—sense comptar 23 poesies populars—, 389 poesies, més de 600 pàgines de text), que li escauria una presentació millor. En efecte, el paper i la tipografia són d'una baixa qualitat que si alguna explicació té, deu ésser el poc preu del llibre. Sembla — encara no els hem vist — que se n'han fet alguns exemplars en millor paper, però que segurament presentaran la mateixa abundància d'errades.

Dit això, declarem amb la mateixa franquesa no compartir el criteri del triador de la part moderna de l'*Antologia,* que ha suprimit, per exemple, tota representació de Rossend Llates i inclou, en canvi, la del monòtonament fecund ritmaire Esclasans.

C.

«Poliglotisme passiu»

El llibre que sota aquest títol evidentment original ha publicat el professor Delfí Dalmau i Gener reprèn i amplia amb considerable aportació de testimonis i exemples propis i aliens una tesi molt grata al seu autor: la de la fidelitat absoluta al propi idioma, com a base de comprensió dels idiomes estrangers. Segons creu i defensa Delfí Dalmau, és un absurd voler parlar, per cortesia o per vanitat, l'idioma dels forasters que ens visiten. Que ells ens parlin en la seva llengua i que nosaltres els responguem en la nostra, i tots ens entendrem més fàcilment que no pas si nosaltres fem l'esforç de parlar-los un mal espanyol o un mal francès o un deplorable anglès.

Es clar que aquesta teoria, en un llibre que en conjunt queda una mica inconnex, topa amb contradiccions tàcites del mateix autor que de vegades es troba amb dificultats per a conciliar perfectament la seva triple posició de catalanista, universalista i esperantista. Però els seus assaigs sobre les filtracions fonètiques i sintàctiques entre el català i el castellà, com totes les aportacions que es facin a la tasca de purificació de l'idioma parlat i escrit, acaben de donar un valor innegable a un llibre escrit amb amenitat i convenciment.

«La tradició del llums de ganxo»

D'altres vegades he tingut ocasió de referir-me a l'activitat veritablement sorprenent i exemplar del folk-lorista Joan Amades, autor de llibres interessantíssims sobre temes del nostre costumari popular que ja fan una pila considerable i que desvetllen cada vegada més interès, no ja entre els curiosos de les tradicions pretèrites, sinó entre els devots de la poesia i no cal dir si entre els conreadors seriosos de l'etnografia, a la qual Amades col·labora amb dades tan interessants.

Aquest fascicle de recent aparició, *La tradició dels llums de ganxo,* que conté un treball premiat en un concurs, hauria de dur, millor encara, el seu títol primitiu de *El foc i la llum a pagès.* En una exhibició de coneixements folklòrics sense gaire marge a la fantasia però sí amb una gran dosi de poesia, Joan Amades ens explica el culte gairebé religiós que el foc, element sagrat i vivificador de la llar, símbol de la família i de la civilització, rebia i rep encara a l'alta muntanya. Amb l'ajut de refranys, de cançons populars, de dites que a nosaltres ens semblen enigmàtiques, com aquell *Bona nit, Violc,* el nostre folklorista ens presenta tota la varietat de formes i noms que, enllà del temps, arreu de Catalunya, han revestit els llums de ganxo, els gresols, llumeneres i escalfetes que, en els segles passats eren tota la il·luminació nocturna de les cases. Només és de doldre que un treball considerable com aquest llarg assaig de Joan Amades, no estigui presentat amb l'esplendidesa editorial que vesteix la majoria dels llibres d'aquest autor, des de *Les Auques* i els *Gegants i Capgrossos* fins als volums de la *Biblioteca de Tradicions Populars.*

R. T. M.

Un curset sobre novel·la, al Polytechnicum

El nostre col·laborador Rafael Tasis i Marca donarà a partir de dilluns vinent, dia 30, un curset sobre *La novella moderna* a l'Ateneu Polytechnicum.

L'ordre de les lliçons serà el següent:

Dia 30. — Evolució de la novella. De Walter Scott a Joyce.
Dia 2 d'abril. — La novella russa.
Dia 6. — La novella francesa.
Dia 9. — La novella anglesa.
Dia 16. — La novella a Alemanya, Estats Units i Espanya.
Dia 20. — La novella catalana: el ruralisme.
Dia 27. — La novella catalana: la ciutat.

ACTIVITATS D'UN CLUB

El Premi dels Novel·listes

Aquest any ha tingut lloc un esdeveniment literari que, de temps, era per molts esperat: la creació del Club dels Novel·listes. Tota agrupació que pretengui d'aplegar els nostres intel·lectuals, siguin quines siguin llurs tendències i ideologies, mereix tots els elogis. D'un club d'escriptors ben organitzat poden sortir moltes coses; no esmento ja l'intercanvi i tracte personal perquè sense cap agrupament ja és molt freqüent entre nosaltres. Mirem, només, la tasca que han realitzat els Amics de la Poesia: publicacions, revistes, nombroses conferències de tota mena de bons poetes nacionals i estrangers, i àdhuc monuments públics. I això no ha estat cap treball angoixós ni ardu, sinó una laboriositat amable i de companys. El Club dels Novel·listes, que es constituí a primers d'aquest any i que té a la presidència el digne i solvent nom d'En Miquel Llor, ha començat les seves activitats d'una manera diferent que Amics de la Poesia. Si tenim present la mena de públic que tenen la poesia per una banda i la novella per una altra, ens adonem que, així com aquests han tingut una bona orientació des de bon principi que els ha donat un resultat excel·lent, els novel·listes han sabut endegar les activitats de llur club de manera que promet fruits semblants.

La creació d'un premi a la novella, que és el que primerament ha fet el Club de Novel·listes, no podia ésser més indicat. Completament deslligat i del tot independent amb el premi nacional de novella, el Premi Joan Crexells, amb el qual per raó de radi i de mecanisme de votació no té res a veure, i ménys encara no és, com algú ha notat, una rectificació ni Tribunal de Garanties (!) d'aquest, el Premi dels Novel·listes no podia ésser més oportú. Ve precisament aquest primer Premi dels Novel·listes quan la producció de novelles publicades l'any passat és més migrada, en nombre, que mai. Durant el 1935 només es publicaren onze novelles catalanes! Jo no sé fins a quin punt aquest novell premi pot esperonar els nostres escriptors a escriure novelles, però em fa l'efecte que, si més no, pot encoratjar-los a publicar-ne les que tinguin preparades o madurades, i això sempre serà un guany per la nostra literatura.

* * *

Camins de nit de Sebastià J. Arbó ha obtingut aquest any el Premi dels Novel·listes. Es indubtablement Sebastià J. Arbó el novel·lista jove de Catalunya de més personalitat i de més força. Ell té un domini dels personatges, que els fa moure i actuar amb vida, que ningú de la seva generació no ha aconseguit. El fet que hagi estat ell, un jove, el qui ha guanyat aquest premi ens fa concebre les més belles esperances.

No res menys, Sebastià J. Arbó, té un aspecte en què ell ha assolit el que ningú ha assolit fins ara en la nostra literatura, que és la incorporació a les lletres nacionals d'unes comarques catalanes que fins ara n'havien romàs apartades. Amb la incorporació de les terres de l'Ebre a la nostra literatura Sebastià J. Arbó hi ha dut, així mateix, un paisatge inèdit en les nostres lletres i un llenguatge particular que li era desconegut. Les comarques del nord, de la Catalunya vella, havien abassegat, des de la Renaixença, la nostra novel·lística. La nacionalització dels escriptors del regne de València, cada dia més creixent i de més qualitat, n'incorporaren l'extrem sud de la nostra pàtria; Sebastià J. Arbó ho ha fet amb les terres que separen el Principat d'aquell regne. I tant és això un fet, que enguany el premi nacional de novella ha estat atorgat a l'Ernest Martínez Ferrando, el gran contista valencià. Amb això la unitat literària de la nostra pàtria és cada dia més evident i més forta, en espera d'aquella altra unitat que tots desitgem tant.

MARTÍ DE RIQUER

Sebastià J. Arbó i la seva mare

El marit de la domadora. — Ara veuràs. que et penses que sóc un lleó?
(*Le Rire,* París)

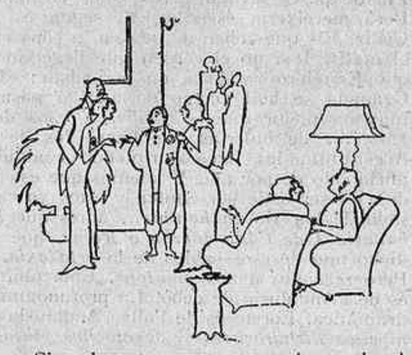

—Si realment aquest senyor és un siamès, a veure, on és el seu germà?
(*The New Yorker*)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▫ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA. Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT. Fàbriques a Barcelona. Madrid. València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

Manuel Rocamora

Aquest intelligent amateur de les coses d'art realitza a les Galeries Syra un impressionant *tour de force* ocupant les tres sales de la casa amb altres tantes particularitats de la seva personalitat artística. Rocamora ha volgut esprémer els tres procediments pictòrics més corrents i a tal efecte ha recollit importants grups de dibuixos, aquarelles i olis que són els que formen el conjunt.

Les obres responen totes elles a les seves possibilitats pròpies. No es desvien cap al seu terreny immediat. Rocamora ha concedit a cada grup l'atenció que com a tals es mereixen.

Ens hem d'inclinar, però, cap a la sala del fons, que recull la vintena llarga d'olis, per creure que és on queda més clarament demostrada l'envergadura de l'artista. Es en aquestes teles on queden explicades les fonts creadores de la pintura de l'expositor. Fonts que neixen i transcorren entre les ribes d'un bon gust a ultrança, contínuament purificades per la necessitat de la distinció en l'assumpte, en el color, en la composició. Per a resumir Rocamora, poden pendre's com a punts de partida els tres interiors exposats. Al costat de la bona qualitat de matèria que aconsegueixen, vigila l'esperit ordenador, conjuminador d'efectes reeixits de tota mena, sense collaboracions estrepitoses. Es una excellent manera d'ensenyar un camí pictòric no massa corrent al nostre país: contra l'abandonar-se en braços d'una naturalesa òptima, refiat en els seus infallibles resultats, per mica de sort que hi hagi, una lliçó de conteniment.

Labarta

Tal com tradicionalment li pertoca, Labarta ha ocupat les sales de can Busquets amb cinquanta-una teles. El nostre gran superproductor, com no menys tradicionalment també li pertoca, ha elaborat les seves obres amb els temes seus. Un gran contingent de paisatge i un altre de figures al mateix diapasó que en les altres ocasions. Hem trobat en el paisatge una menor intensitat de l'atmosfera blavosa que tant els perjudicava.

Panorames més complets, doncs. Més propensos a aquella realitat que se li ha vingut reclamant durant la seva temporada de daltonisme que considerem terminada. La tela anomenada *Tarda* torna a tenir molt a veure amb aquell Labarta clar i català que recordàvem malencònicament quan les seves elucubracions cianòtiques. Ho constatem amb la mateixa satisfacció amb què constatem els bons resultats assolits en gran part de les seves figures, que són, com sempre, fidels al seu motiu generador: la simpatia. La part anecdòtica de les teles de ballarines i dels mig nus, insinuats amb una punta de malícia ben administrada, té en tots els instants, això, una clara, una oberta simpatia a què s'arriba per la subtil manera de tractar el color. En conjunt, doncs, aquesta és una de les bones exposicions que Labarta ens ha servit d'unes temporades a aquesta banda.

Pere Pruna

Pruna agafa l'esperit afiligranat, morescament ondulat de García Lorca i en fa una filigrana passada pel sedàs europeu. *Yerma* mai no ha estat tan a prop de les fronteres europees com ho està ara des dels dibuixos que centren l'exposició que aquell realitza a la Sala Esteva.

La resta d'obres, coses més imprecises, retrats, impressions, etc., ens posen novament al davant d'aquest prestidigitador del gust i la gràcia que és Pere Pruna, però no ofereixen un replec tan confortable per al comentari com la illustració susdita. En les darreres, l'autor és aquell realitzador de vivesa i d'estats de sensibilitat que es volatilitzen després de donar una impressió profunda i d'aconseguir una positiva emoció estètica.

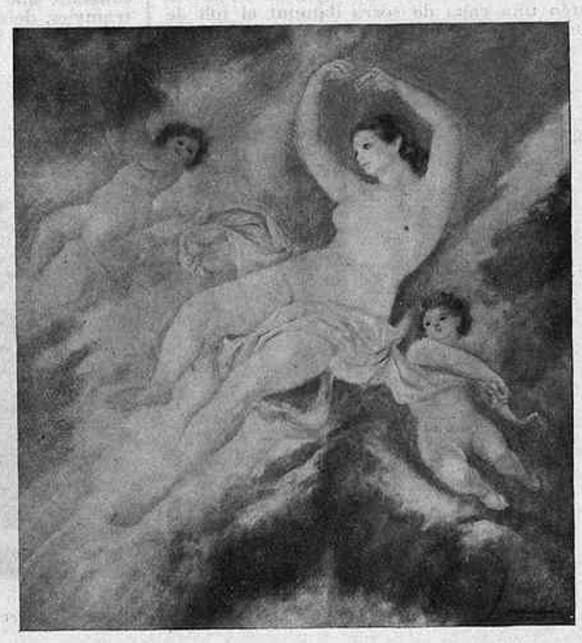

E. Santasusagna — Plafó decoratiu

En l'exegesi del text de Lorca, Pruna ha trobat un magnífic estadi per a deixar-hi lliscar l'aguda, la penetrant agulla de la sensibilitat esmentada més amunt, engrandida solemnement gràcies a la total comprensió de l'esgarrifança lírica del poeta andalús. Per a adaptar-s'hi, Pruna va del prerafaelita al cerebral modern, és a dir deambula en una escala emocional que només un pintor com ell podia fer homogènia i responent a un mateix sentit.

Així la primera exposició de dibuixos que Pruna ha ofert a la curiositat artística de Barcelona es complementa perfectament amb la importància aconseguida per les que hi ha portat a cap en pintures a l'oli.

E. Santasusagna

Transportat a un legítim ambient dels nostres dies, sense que cap influència no s'hi deixi sentir amb pressions asfixiants ni molt menys, Santasusagna des de La Pinacoteca excelleix en un munt de coses.

Per associacions colorístiques hi ha qui pronuncia els noms de Goya o de pintors francesos. Ho considerem extemporani, tot i el gran honor que així es fa al pintor.

Santasusagna, en possessió d'un ofici realment extraordinari, dibuixant extraordinari també, pintor decorador de formidable empenta, arremolina, atreu diverses de les partícules que neden en l'aire en qualitat no ja d'insuperables, sinó d'imprescindibles. Es per això que flueixen en les seves teles elements orgànics de la pintura d'algun dels que hem citat. Però això creiem que mai no pot significar l'encalç d'una cosa determinada valent-se del camí esbrossat. Són com les operacions matemàtiques a les quals s'ha d'arribar des d'un pas ja establert. Aquest fet i el d'alguna predilecció que entra en els càlculs de tothom, fan que Santasusagna es mostri un pintor ambiciosament reeixit, francament superat a les altres manifestacions realitzades fins a la data, i, encara que algú se n'estranyi, particularment personal.

Personals els seus plafons, personalíssimes les seves dones espanyoles. Personal en darrer terme, la més illustre virtut, el seu concepte decoratiu. L'accident del color, del «goyisme», no fa més que prestigiar-lo. Es un èxit del saber escollir i de saber pintar.

ENRIC F. GUAL

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

Val més or que no pesa.

Estalviar no és precisament gastar menys, sinó emprar bé els diners que es gasten. En comparar preus, tingui això ben present:

LA LECHERA ofereix grans regals, però no a costa del seu preu i qualitat, sinó solament de la seva enorme producció, no obtinguda per cap imitació.

El preu de la llet condensada LA LECHERA és justament proporcional a la seva qualitat incomparable i al profit que d'ella se'n pot treure. Per això el públic diu, i amb raó.

UNA CULLERADA DE LA LECHERA VAL PER DUES!

Pels avantatges positius que ofereix al consumidor

LA LLET CONDENSADA
LA LECHERA
és la que més es ven a Espanya

II SALÓ «MIRADOR»

200 anys de pintura catalana

La setmana passada, en esbossar el que ha d'ésser el II Saló MIRADOR, que portarem a cap pròximament, ometíem tota mena de noms per creure que aquesta relació havia de fer-se d'una manera acompassada. Prescindim de notícies de caràcter general per a donar a conèixer en tota la seva magnitud la personalitat del nostre II Saló.

Amb l'enunciat de *Dos-cents anys de pintura catalana* i amb l'esperit de selecció que també remarcàvem, el Saló no serà simplement un aplec de retaules, sinó una formació dels millors retaules de col·leccions particulars responent als millors autors i al procés evolutiu de la pintura catalana en els segles XIV i XV. Tot això representat pels noms insubstituïbles que van de la representació franco-gòtica, escola Ferrer-Bassa, els mestres de Cardona, de Sant Jordi, de Sant Marc, de Penyafel, d'Alfonso, Jaume i Pere Serra, Borrassà, Ortuneda, Cirera, Jaume Ferrer, Bermejo, fins als Huguet i Vergós.

Durant l'exhibició d'aquest importantíssim panorama de pintura, que tindrà lloc a la Sala Parés, al nostre Saló es donaran les següents cinc conferències que arrodoniran la manifestació d'aplegar la més illustre producció pictòrica catalana:

Inicis de la pintura gòtica catalana i Ferrer Bassa, per Mn. Manuel Trens.

Els Serra, pel senyor Soler i March.

Borrassà, pel senyor A. Duran i Sanpere, director de l'Arxiu Històric de la Ciutat.

El mestre de Sant Jordi, confiada al director del Saló, Josep Gudiol; i

Huguet i Vergós, per Joaquim Folch i Torres, director dels Museus de Barcelona.

Pròximament, Josep Gudiol mateix publicarà ací alguns articles relacionats amb el nostre Saló.

Galeries d'Art

SYRA
PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES. FESTES ONOMÀTIQUES. BATEIGS. ETC
M. ROCAMORA
(pintura - aquarelles - dibuixos)
Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS
MOBLES
OBJECTES D'ART I DE FANTASIA
LABARTA (pintura)
Passeig de Gràcia, 36

SALA PARÉS
EXPOSICIÓ I VENDA D'ANTIGUITATS
*
EXPOSICIÓ DE
IOAQUIM MIR

SALA GASPAR
Consell de Cent, 323
(entre Rambla de Catalunya i Balmes)
MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES
AGRUPACIÓ ARTISTICA DE CATALUNYA
J. ARIET - J. BARBANY - A. BOSCH CANALS - J. MATEU FELIU - J. MARTI GTRAS - J. MARTRUS Escultor.
S. MATILLA - B. PUIG PERUCHO
R. ROMAGOSA Escultor - C. VALERO
FINS AL 3 D'ABRIL

La Pinacoteca
MARCS I GRAVATS
SANTASUSAGUA
(pintura)
Passeig de Gràcia, 34

SALA BARCINO
V. GARCIA SIMÓN
MARCS, GRAVATS, MOTLLURES
OLIVET LEGARES
(pintura)
*
Passeig de Gràcia, 19. Tel. 15677

Novetats arqueològiques

L'American School of Oriental Research de la Universitat de Yale féu recentment excavacions a Gerasa, una de les viles que formaven la Decàpolis jueva esmentada per Sant Mateu (IV, 25) i Sant Marc (V, 20 i VII, 31). Gerasa ja és coneguda dels arqueòlegs palestinians per l'abundor de ruïnes romanes que descobreix; tant és així que se l'anomena la Pompeia d'Orient. A les acaballes de l'any 1833, en obrir un camí, uns pagesos veieren de sobte esfondrar-se el terreny i badar-se un sot com una caverna; aquest sot, un cop explorat pel susdit servei arqueològic universitari, resultà una tomba romana, destinada posteriorment a molí d'oli, i encara més darrerament a magatzem de diferens objectes artístics de terra cuita, magatzem que hom no sap per què fou oblidat, tan ple de mercaderia, durant la dominació romana. Perquè, més que ple, estava atapeït de terres cuites de diverses menes: s'hi recolliren més d'un centenar de cabassos de terres cuites. Es cert que moltes de les estàtues trobades són repetides i que n'hi ha força de rebuig. La majoria porten una mateixa marca de gerrer: «AI» o bé «IA». Ultra les figuretes es troba en el conjunt centenars de lucernaris. Les estatuetes són importants des de diferents punts de vista: per llur bellesa intrínseca i pel gran interès arqueològic que ofereixen, ja que la majoria són reproducció d'originals grecs coneguts, datables dels segles III, IV i fins V a. C.; entre elles hi ha la reproducció de l'auriga de Delfos. La identificació dels originals de la majoria de les estatuetes trobades ara a Gerasa fa suposar que les altres estatuetes de la troballa reprodueixen originals d'estàtues gregues desaparegudes, o de les quals sols es coneixen fragments: aquestes darreres, doncs, seran en part identificades i conegudes en llur integritat compositiva. No cal dir que també es podrà probablement reconèixer en algunes d'aquestes estatuetes descobertes d'altres estàtues antigues perdudes, però descrites en textos antics.

El santuari mitraic de Dura Europos

La mateixa missió de la Universitat de Yale ha fet excavacions al lloc de Dura Europos, a la regió siríaca de l'Eufrates. Però aquesta vegada el treball ha estat realitzat amb collaboració amb l'Acadèmia d'Inscripcions i Belles Lletres, de París.

Dura Europos és un altre lloc de l'Orient clàssic fecund en descobertes arqueològiques del primer moment del cristianisme; tot el que es descobreix en aquest indret és d'un interès imponderable; es troba a Dura Europos la primera i millor iconografia primitiva cristiana. Aquesta vegada no és pas art cristià el que hom descobreix a Dura Europos, però sí els més preciosos antecedents de l'art cristià primitiu, els més immediats, particularment pel que fa a l'art bizantí. El que hom acaba de descobrir a Dura Europos és un temple o santuari mitraic, el primer que hom descobreix a l'Asia Menor i el més important fins ara conegut. L'art copiós que el decora, pintura mural i escultura també mural, té estret parentiu adés amb l'art bizantí, adés amb la nostra pintura mural romànica. El santuari i l'escultura que el decora daten de l'any 170; els frescos, interessantíssims, daten del segle III: són molt bons. Afegeix importància arqueològica i històrica a la descoberta la munió d'inscripcions que omplen les parets del santuari, unes duescentes incripcions esculpides, esgrafiades i pintades; epigrafia grega, llatina i palmireniana. Dura Europos fou valuosa ciutat fronterera de l'Imperi Romà; en 256 caigué per no aixecar-se més, destruïda pels vencedors sassànides.

A l'Engadina, a l'església de Santa Maria, del poble de Pontresina, han estat descoberts uns abundants frescos del segle XV, sota dels quals hom en descobreix altres del segle XII, i al dessota d'aquests encara hom en descobreix d'altres que daten del segle X. Vint anys caldran per arribar a la total descoberta i restauració d'aquest vast lot de pintura mural religiosa primitiva. Es important també una altra descoberta de pintura mural primitiva anglesa de caràcter gairebé profà, ja que representa diverses escenes de la paràbola del fill pròdig. Aquestes escenes, que són pintades al fresc, daten del període elisabetà (s. XVI), i el lloc de la descoberta és la casa senyorial de Knightsland Farm.

A l'Extrem Orient la descoberta més sensacional d'aquests darrers dies ha estat la d'uns testars de la preciosa ceràmica anomenada *chien-yao*, i, més vulgarment «pèl de llebre», a causa de la semblança de color i de qualitat que té l'esmalt que la cobreix amb el pelatge de la llebre. D'aquesta ceràmica se'n coneixien sols les imitacions dels períodes posteriors al de la fabricació del *chien-yao*, que és el període corresponent al de la dinastia Sung (960-1227). Així i tot la imitació era estimadíssima i literalment pagada a pes d'or, a causa de la seva bellesa i de la seva raresa. Els testars descoberts ara en un llogarret de la Xina del Nord són indubtablement els del lloc de la fabricació de l'autèntic *chien-yao*. Les peces que s'hi troben són a milers, totes elles de rebuig, segons les exigències exagerades dels antics ceramistes de la Xina, però en rigor de veritat, totes les peces, àdhuc les deformades o fallides, resulten meravelloses pels ceramòfils d'avui. No totes les peces

Figura de Dura Europos representant probablement Zoroastre

són trencades; moltes n'hi ha de senceres, bols de te la majoria immensa, perquè el *chien-yao* era precisament esmalt de l'anomenat «pèl de llebre» estès damunt els bols de te; aquesta fabricació era tan estimada dels antics xinesos com dels seus contemporanis nipons, als quals la Xina Sung n'exportava. El diàmetre d'aquests bols és d'uns 15 cm., però n'hi ha alguns d'excepcionalment grans, de fins 35 cm.

La collita dels bols de *chien-yao* autèntics és doncs abundantíssima, tot i haver estat esgratinyada tan sols la superfície dels testars, els quals formen vastos turons, tres grans testars on es troben els gresols o gazetes que serviren per a l'enfornament de les peces; també es descobreixen en els tres testars altres romanalles d'aquella fabricació, la qual ara podrà en conseqüència ésser estudiada de prop. En aquests testars, el descobridor, l'anglès Jaume Marshall Plumer, ha trobat ja obertes trinxeres d'espoli, trinxeres obertes pels habitants de la contrada, pagesos senzills, que ignoraven el preu d'aquesta vaixella que la Providència els deparava. Cada vegada que es trencava algun dels preciosos recipients, el bon pagès anava a cercar-ne un altre a aquell magatzem gratuit. Fou justament en observar que molts pagesos d'una contrada com aquella, molt apartada i inaccessible, es trobaven en possessió del *chien-yao* més bell que mai hagués vist, que li obrí l'ull i avençà la hipòtesi que es trobava en el veritable país de l'autèntic *chien-yao*. El senyor Marshall Plumer, que és ceramògraf, i que probablement per aquesta raó es trobava a la Xina en cerca de peces antigues, es posà de seguida a la pista d'aquella enlluernadora revelació, i així, de mica en mica, amb gran paciència i amb un tacte infinit, no sense gran exposició de la seva vida, perquè la comarca en qüestió es troba infestada de banditisme, arribà a la troballa del rovell de l'ou del *chien-yao*.

Potser ara el *chien-yao* s'abaratirà a més baix preu que la imitació tan estimada. De totes maneres és probable que aquest gènere ceràmic seguirà essent de preu: el govern xinès té en els testars de *chien-yao* la manera de sortir un xic de les dificultats financeres..., si els japonesos no se n'adonen abans i prenen bous i esquelles.

JOAN SACS

(c) Ministerio de Cultura 2006

LA MUSICA

Francesc Viñas

La pietat del germà de Francesc Viñas, l'inoblidable tenor català, i l'afecte que per ell sentien tots els seus amics ha fet possible aquest llibre completíssim de Luigi de Gregori, bibliotecari italià, en el qual són seguits amb emoció tots els detalls de la vida exemplar de l'artista que sabé ésser, ultra un devot servent de la música, un home bo i un propulsor d'una noble idea. Viñas fou el magnífic intèrpret de tantes òperes, l'artista aclamat per tots els públics, un dels més eficaços introductors a Catalunya de la

Francesc Viñas en «Tristany i Isolda» (1907)

música de Wagner, un *Parsifal* inoblidable, però al mateix temps, i menyspreant la llegenda tèrbola dels grans *divos*, no perdé mai el contacte amb el poble d'on havia sortit i posà tot el seu entusiasme i el seu prestigi al servei d'una idea generosa, que havia de cristal·litzar en la Lliga Defensa de l'Arbre Fruiter i en aquelles Festes de l'Arbre Fruiter que havien de fer perdurar el nom del gran tenor tot associant-lo per sempre més al de la seva estimada vila de Moià.

Aquest volum tan nodrit de dades i de documentació gràfica, escrit amb amor i editat pulcrament, té encara el valor d'evocar al llarg de la vida de Francesc Viñas l'ambient artístic de l'època, la vida d'entre bastidors i les lluites que l'honestedat artística del tenor català li feren guanyar per imposar la música de Wagner, de la qual ell ha estat, segons testimoni unànime, un dels intèrprets més gloriosos.

Música ornitològica

(*Ve de la página* 1)

N'hi ha d'altres que fan el cant amb dues notes, altres amb tres, com la guatlla, que amb tres notes fa set per vuit; d'altres de quatre, com hem vist que fa el gall, i així successivament.

N'hi ha que parrupegen o parrupen, com els coloms i les tórtores, que en lloc d'inflar i desinflar la gorja com els qui canten, inflen i desinflen el pit.

De vostres precs el parrupar dolcissim,
coloma sense fel,

com diu delicadament el nostre gran místic Verdaguer, comparant la Mare de Déu a una coloma, tal com la mitologia catòlica, que el nostre poeta canta i exalta, encarna l'Esperit Sant en un colom.

En el món ornitològic, com en els altres mons, hi ha qui xiscla, qui piula i qui xiula, encara que hauríem de preguntar a l'amic Sagarra si, com en el nostre món de mones, viu més el que piula que el que xiula, perquè només sabem que calcant el nostre món en l'ornitològic, diem visca la gallina, visca amb sa pepida, i que quan ens morim o se'ns acaba la candela per sempre, diem que ja no se'n canta gall ni gallina.

Xisclant, piulant i xiulant, els ocells fan una barreja de crits com el garbuix de les herbes i les mates en els matorrals, al revés dels ocells coristes, dels quals parlarem com a final resplendent de la música ornitològica, que canten a cor, teixint amb fils de melodia una harmonia fresca com una rosa i rosada com el matí, que és a l'hora que la teixeixen.

Ens referim a les orenetes, que xisclant al cel, com els qui piulen a la terra, cada matí abans d'empendre el vol, posades a les cornises de sota l'ala de les teulades de les cases, de cara a sol ixent, jugant, cantant, saltant i ballant, fan un cor matinal que així com el cloqueig de la gallina té tota l'alegria del naixement del que cantarà la llum del dia, com l'alosa, el cor d'orenetes té tota l'alegria de la sortida de sol, tal com el cant del rossinyol té tota la tristesa de la posta. Les qui al cel xisclen d'una a una, passant-se per sobre i per sota, barallant-se per fam o per amor, a la terra, totes alhora, agermanades per la música ornitològica, canten cada dia l'himne al matí que quan s'acaba es desfà en un esclat de xiscles escampats pel cel.

FRANCESC PUJOLS

Telèf. de MIRADOR: 22592

EL PROXIM CONGRES INTERNACIONAL DE MUSICOLOGIA

Conversa amb Mn. H. Anglès

El Congrés Internacional de Musicologia que es celebrarà a Barcelona el vinent mes d'abril és el primer Congrés Internacional que es reuneix a la nostra ciutat sense intervenció del Govern de Madrid. Aquest fet en si ja és prou important perquè hi prestem, com a barcelonins, tota la nostra atenció; però com sigui que les nostres notícies ens fan preveure que, a més, es tracta d'un esdeveniment científic de gran transcendència, hem decidit adreçar-nos, en recerca de més informació, a un dels seus més destacats organitzadors, mossèn Higini Anglès, cap del Departament de Música de la Biblioteca de Catalunya, profesor d'Història de la Música a la Universitat i un dels més distingits musicòlegs d'Europa.

Mossèn Anglès, després de la seva classe al Seminari d'Estudis Romànics de la Universitat, es sotmet de bon grat al nostre interrogatori. Ens informa, doncs, que la Societat Internacional de Musicologia existia ja des de 1899, amb uns estatuts internacionals i dues revistes, que es publicaven separadament a Alemanya i França, i que abans de la guerra ja havia celebrat congressos a Leipzig, Basilea, Viena, Londres i París. Després, la guerra interrompé les relacions internacionals entre els musicòlegs, les quals no foren represes fins a l'any 1924 a Basilea. Amb tot, la Societat encara no havia tornat a ésser constituïda, i tant al congrés alemany de Leipzig en 1925, com al del centenari de Beethoven celebrat a Viena en 1927, els musicòlegs dels diferents països hi van concórrer sense caràcter oficial. Per fi, en 1928, gràcies sobretot a les gestions d'Henri Prunières, el conegut musicòleg francès director de la *Revue Musicale*, es restablia el funcionament de la Societat Internacional de Musicologia, i el nostre illustre compatriota entrava a formar-ne part. A partir d'aleshores, l'activitat de la Societat no s'ha interromput, i s'han celebrat congressos cada tres anys, a París, a Lieja i a Cambridge. Aquest darrer, per cert, s'havia dit de fer-lo a Barcelona, però la proposta no va prosperar, principalment per raó de la situació política al nostre país en 1930. Quant a l'actual, ha influït molt en l'ànim dels directius, per a celebrar-lo a la nostra capital, el fet que, llevat de la Universitat de Barcelona, que recentment, sota el règim del Patronat, ha incorporat a la Facultat de Lletres els estudis de Musicologia, a cap altra Universitat de la Península no n'hi hagi d'establerts; i precisament es tracta de veure si el Congrés estimula a posar remei a aquesta deficiència, tan greu en un país de tan gloriós passat musical com Espanya.

Quant a la finalitat de la Societat, no és altra que impulsar tota mena d'estudis científics sobre la música: història, teoria, execució, estètica, filosofia de la música, etc. El secretariat general resideix a Basilea, i facilita dades bibliogràfiques i de tota mena als estudiosos de pertot arreu. En general, a cada país on la Societat és oficialment constituïda es publica un butlletí; en el nostre, malauradament, això no és encara factible. En els casos com l'actual, en què el congrés es celebra en una nació on els estudis de musicologia són escassos, els principis de la Societat estableixen que les comunicacions hauran de referir-se de preferència a la d'aquella nació.

El comitè executiu és presidit aquesta vegada pel mestre Pau Casals, i la Societat, pel professor Dent, de la Universitat d'Oxford. Acudiran a Barcelona els més prestigiosos musicòlegs de tots els països: d'Alemanya vénen no solament els delegats oficials, sinó també els més illustres dels savis que l'actual govern ha rebutjat. Entre els primers figuren els professors Kroyer, de Colònia, especialista en la música dels segles XV i XVI; Besteler, de Heidelberg, que ha estudiat sobretot la de les darreries de l'Edat mitjana; Ursprung, de Munich, historiador de la música de l'Església catòlica; Engel, de Koenigsberg, especialista en el madrigal del segle XVI, però que aquesta vegada, obeint a l'esperit del moment, parlarà de la sociologia de la música, i altres. En el segon grup hi ha com a principals figures Johannes Wolf, de Berlín, una de les més altes autoritats en paleografia musical; Gurlitt, historiador de la cançó amorosa flamenca del segle XV i de la d'orgue del XVII; Kurt Sachs, que presenta una comunicació molt original sobre Prehistòria de la Música. Enviarà una comunicació, ja que no vol assistir-hi personalment «per no trobar-s'hi amb els seus ex-amics». Alfred Einstein, nebot del físic del mateix nom, i musicòleg de relleu considerable.

D'entre els musicòlegs francesos, destaquen entre els nostres futurs visitants el professor Masson, de la Sorbona, que s'ha dedicat principalment a la música espanyola dels segles XVII i XVIII, i Gerold, de la Facultat de Teologia protestant d'Estrasburg, que s'ha especialitzat en la música dels trobadors.

De Suïssa en vindran també de molt eminents, entre els quals un rus, Handschin, filòleg bizantinista de gran prestigi i historiador de la teoria musical des del segle IX al XIII; Cherbuliez, crític de Bach i Beethoven; Fellerer, de Friburg, historiador del cant gregorià, dels grans polifonistes del XVI, de la música d'orgue del XVII, folklorista, etcètera, i, potser el més important de tots, Aloys Mooser, que ha estudiat a Rússia tots els documents referents als darrers anys del músic valencià Martín i Soler, el prodigiós compositor d'òperes del segle XVIII que després d'haver viscut a Itàlia i a Austria anà a morir a la cort del tsar Pau I.

Assistiran també al congrés el professor Jeppessens de Copenhague, el millor crític del contrapunt de Palestrina; Egon Wellesz i Kosch, de Viena, bizantinista l'un, gregorianista l'altre; Dent i Trend, d'Anglaterra; Gombosi, de Budapest, que parlarà de l'execució musical al 1500; Georgiades, d'Atenes, i molts d'altres encara.

Hi haurà una secció dedicada al cant gregorià, on els treballs dels monjos benedictins podran completar-se amb les investigacions del musicòleg, universitaris, i en la qual pendran part el P. Sunyol, l'eminent paleògraf de Montserrat; el director de l'escola de Solesmes, Dom J. Gajard; Dom Maurus Sablayrolle, el monjo autor de l'*Iter Hispanicum*, descobridor de la notació catalana medieval, i encara d'altres musicòlegs igualment illustres.

Hi haurá així mateix una secció dedicada al folklore dels diferents països d'Europa, i un cert nombre de concerts de música antiga, popular i catalana dels quals donarem els programes més endavant. Per fi, el *clou* serà la representació de l'òpera *Una cosa rara, ossia Bellezza ed Onestà*, de l'esmentat compositor valencià Martín i Soler, la qual anirà a càrrec del grup d'amateurs Junior. En fi, ja tindrem ocasió de tornar-ne a parlar amb motiu de la publicació dels programes definitius.

J. PETIT

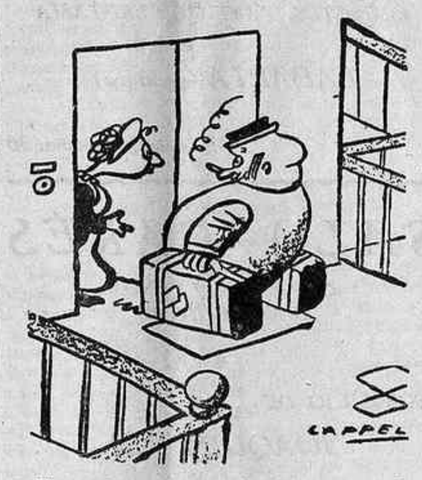

El marit pedant. — Encara està en braços de Morfeu?
La minyona. — No sé com es diu.
(*Il Settebello*, Roma)

UNA VERGONYA BARCELONINA

La Plaça de la Universitat

De tant en tant llegiu al diari que una persona ha mort esclafada a la Plaça de la Universitat de Barcelona, i que aquestes morts han estat produïdes unes vegades per *un*, moltes vegades per *dos* tramvies dels que passen per allí. Les persones sensibles, llavors, branden el cap, diuen: «Pobre home!» o «Pobra dona!», segons el cas, i els sembla que ja han complert com uns digníssims ciutadans. Les més refinades fan quatre observacions sobre la vídua o els fills desemparats, i els ultrasusceptibles tenen un tràgic tombant d'ulls si els ve el cas de saber per peces menudes fins a quin punt ha arribat el trinxament. Després, tot passa; al mort l'enterren, i a la vídua l'obliden; la Companyia de Tramvies estén una capa de sorra damunt el toll de sang, i els tramvies, repicant tranquillament l'escanyolida campaneta, tornen a passejar per la Plaça de la Universitat de Barcelona, en tota la integritat dels sis parells — 6 parells, 6 — de rails que podeu comptar a l'indret del carrer de Tallers. I el ciutadà no té més remei que resignar-se.

La Plaça de la Universitat davant el carrer de Tallers

Anys ha, el meu estimat amic i mestre, Josep M. Girona, em recità uns versos de Pere Benavent a propòsit dels tramvies. Em van agradar molt, i em sembla que els puc evocar amb força fidelitat:

Oh, tramvia tivat
que rumbeges per la ciutat
dies i dies
amb aquella vetustat!
Però ets ben desnú de voluntat.
I una mà d'infant t'estronca els passos
i tens una veu indigna de tu,
i ets groc, d'un groc de domassos,
i no fas pó a ningú.

Sí, prou. Digueu que no fan por a ningú, els tramvies. Digueu-ho als infeliços que han de travessar la Plaça de la Universitat de Barcelona; quan ja han aconseguit evadir-se de l'envestida dels taxistes (i ara que hi som: a quina absurda llei es deu que els taxis amb el «lliure» posat siguin els que tenen més interès a fer la guitza al vianant?) es troben perduts entre un 29 que puja de la Ronda de la Universitat, un altre 29 que hi baixa, amb el camí tancat per a retrocedir i exactament tancat per a avançar, car a dues passes del 29 descendent hi ha un 58 i un 59 en direccions contràries, perfectament disposats a fer el gran sandvitx amb el pobre ciutadà.

Digueu que no fan por els tramvies, quan una miqueta més cap al carrer de Pelayo, sense moure's de la mateixa Plaça de la Universitat, de Barcelona, tindreu lleure de contemplar, el dia que vulgueu, l'espectacle de dos tramvies amb els respectius estreps enraïmats, incapaços de moderar la marxa tot i que els conductors saben perfectament que l'espai que resta entre tramvia i tramvia, quan coincideixen, és pràcticament nul.

Quantes persones han trobat una mort *sandvitx* a la Plaça de la Universitat, de Barcelona, des que hi passen els tramvies? Totes les que hi ha hagut. Que són moltes. Que són massa. QUE SÓN MASSA!

He posat insistentment el nom de Barcelona en les ratlles precedents perquè em sabria greu que hom arribés a sospitar que parlo dels tramvies neoiorquins. No, no. Parlo dels tramvies de Barcelona, la ciutat on poden campar per les seves, embussant la circulació i fent que hi hagi una sèrie de carrers amb direcció única pràcticament impossible per culpa dels tramvies.

Els dirigents de la Companyia dels Tramvies de Barcelona, que no semblen pas sentir cap guspira de barcelonisme, han tingut, en canvi, prou ànsia de posar la marca de l'esclau a Barcelona. L'hi han posada sempre. L'hi veureu a la Via Laietana, en aquella estesa de rails que espera tramvia, i que un dia o altre el tindrà, perquè la Companyia té drets adquirits en tots els carrers de Barcelona; perquè la Companyia és omnímoda. A la Rambla, amb l'embús constant que hi produeix fer-hi passar més tramvies dels que hi caben, i això que hi sobren tots. En el febrós recanvi de rails, car, tant per tant, haurien pogut respectar les direccions úniques dels carrers d'Aribau i de Muntaner, per exemple. En el bosc, en la selva de pals que la Companyia plantà l'any 1929 al davant mateix de l'entrada de l'Exposició, potser perquè els estrangers s'adonessin ben bé que la Companyia dels Tramvies de Barcelona era — és! — la mestressa de la ciutat, i que per anys en té... I la marca de l'esclau, per fi, la veureu en la trista, en la tràgica contribució de sang que suara retrèiem. Es massa fort el preu d'aquesta contribució. Es massa fort per a no exigir la rectificació del traçat de la circulació tramviària que serpeja sota les barbes del doctor Robert...

Que no hi hagi hagut mai una autoritat prou forta davant la influència de la Companyia dels Tramvies de Barcelona!

He escrit aquest comentari com aquell qui diu damunt la sang calenta de la darrera desgràcia deguda — ja fa unes setmanes — als tramvies de Barcelona a la Plaça de la Universitat. L'he escrit decebut de no ésser un urbanista o un enginyer per poder explicar tècnicament la solució — perquè la solució hi és — que caldria donar a la circulació tramviària de la Plaça de la Universitat per tal d'evitar la contribució de sang. Però no sóc enginyer ni urbanista. Qui en sigui, que hi digui la seva.

Per part meva, només puc dir que tant de bo, tant de bo que ens surti algú al Municipi — ara que n'hi ha — format per la tenacitat de dos-cents Jaume Vàchier — que en aquest ram és l'únic que ha fet alguna cosa — i la Companyia dels Tramvies arribi a enquadrar-se, com un ciutadà més, dins les normes més elementals de l'ètica ciutadana.

JOSEP MIRACLE

—Quant dec per la cura de la sordària?
—Tres guinees.
—Quatre guinees?
—No, ciiiinc!!...
(*Everybody's Weekly*, Londres)

EL DOLOR ENVELLEIX

El menor sofriment es reflecteix en el rostre. El dolor hi marca les seves petjades, desfigurant la cara més jovenívola i fent-la semblar més vella. Afortunadament, per alliberar-nos de tots els dolors, de cap, de queixal, neuràlgies, etc., existeix la CAFIASPIRINA. Una o dues tauletes basten per acabar en pocs moments amb el sofriment i retornar-nos el benestar i l'optimisme.

BAYER

Cafiaspirina

EL PRODUCTE DE CONFIANÇA

cuando un malestar le quita el sosiego

y perdiendo el buen humor Vd. se siente cansado y decaído, es que su organismo necesita una limpieza interna, para eliminar los residuos tóxicos acumulados, que dificultan su buen funcionamiento. Esta limpieza se la proporcionará el Urodonal que avivará sus energías vitales a modo de ducha interna, y al asegurar la completa desaparición de sus molestias le devolverá el bienestar duradero

URODONAL

regenera los órganos

porque disuelve el ácido úrico

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006